Anadolu
İmam-Hatip Lisesi
9. Sınıf

Arapça Dilbilgisi

Adnan HOYLADI

2015

Örnekli

Anadolu İmam-Hatip Lisesi

9. Sınıf

Arapça Dilbilgisi

Adnan Hoyladı

Adnan Hoyladı 1979'da Devrek-Zonguldak'ta doğdu. 1996'da Devrek İ.H.L.'den mezun oldu. Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde lisans eğitimini 2001'de tamamladı. Aynı yıl D.İ.B'de, 2004'te M.E.B'de çalışmaya başladı. 2010'da M.Ü.S.B.E.'de İslam Hukuku alanında yüksek lisans eğitimini tamamladı. Din Eğitimi ve İslam Hukuku alanında çalışmaları bulunan yazar, evli ve iki çocuk babasıdır.

Bu kitap internetten derlenmiştir. Özellikle fasifarabic.com kullanılmıştır.

İçindekiler

1. Müzekker ve Müennes (Tâ-i Marbûta ة)

1.1. Müzekker

Canlı ya da cansız varlıkların erkek olanını gösteren isimdir. Türkçedekinin aksine Arapçada cansız varlıklar da müzekker ya da müennes kabul edilmektedir. Müzekker ismin herhangi ayırıcı bir harfi yoktur.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası	Türkçesi	Arapçası	Türkçesi	Arapçası
Mü'min	اَلْمُؤْمِنُ	Bir kapı	بَابٌ	Bir adam	رَجُلٌ
Kedi	قِطٌّ	Kitap	اَلْكِتَابُ	Öğrenci	اَلتِّلْمِيذُ
Halit	خَالِدٌ	At	اَلْحِصَانُ	Bir baba	أَبٌ

1.2. Müennes

Canlı ya da cansız varlıkların dişi olanını gösterir. İsimlerde müenneslik alâmetleri üçtür:

1.2.1. Tâ-i Te'nis ya da Tâ-i Merbûta (Bitişik, Yuvarlak tâ ة)

En çok kullanılan müenneslik alâmetidir.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası	Türkçesi	Arapçası	Türkçesi	Arapçası
Mü'min (bayan)	اَلْمُؤْمِنَةُ	Öğrenci	اَلتِّلْمِيذَةُ	Kadın	اَلْمَرْأَةُ
Resim	اَلصُّورَةُ	Bir fayda	فَائِدَةٌ	Bir pencere	نَافِذَةٌ
Fatıma	فَاطِمَةُ	Kedi (dişi)	قِطَّةٌ	Ayşe	عَائِشَةُ

1.2.2. Elif-i Memdûde (Uzun Elif اء)

Bu elifle biten isimlerin müennes olması için eliften sonra gelen hemzenin kelimenin kök harflerinden olmaması gerekir. Bu tür müennes isimler genelde sıfat anlamı taşıyan isimlerdir, elif ve hemze de ekleme harflerdir.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası	Türkçesi	Arapçası	Türkçesi	Arapçası
Çöl	اَلصَّحْرَاءُ	Kırmızı	حَمْرَاءُ	Esmer	سَمْرَاءُ
Topal	عَرْجَاءُ	Yeşil	خَضْرَاءُ	Beyaz	بَيْضَاءُ

Sarışın	شَقْرَاءُ	Siyah	سَوْدَاءُ	Sarı	صَفْرَاءُ

1.2.3. Elif-i Maksûre (Kısa Elif ى)

İsimlerin sonunda noktasız ى şeklinde yazılan ve kendisinden önceki harf fethalı olduğu için elif olarak okunan bu harf o ismin müennes olduğunu gösterir.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası	Türkçesi	Arapçası	Türkçesi	Arapçası
Genç	حُسْنَى	Küçük	صُغْرَى	Selma	سَلْمَى
Daha sefil	سُفْلَى	Susuz	عَطْشَى	Leyla	لَيْلَى
Birinci	أُولَى	Büyük	كُبْرَى	Hamile	حُبْلَى

1.2.4. Müenneslik Alameti Taşımayan Müennesler

1.2.4.1. Kadınlara Ait Özel İsimler

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası	Türkçesi	Arapçası	Türkçesi	Arapçası
Zeynep	زَيْنَبُ	Suat	سُعَادُ	Meryem	مَرْيَمُ

1.2.4.2. Dişi Varlıklara Delâlet Eden İsimler

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası	Türkçesi	Arapçası	Türkçesi	Arapçası
Kız çocuğu	بِنْتٌ	Kız kardeş	أُخْتٌ	Anne	أُمٌّ

1.2.4.3. Vücudun Çift Organlarının İsimleri

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası	Türkçesi	Arapçası	Türkçesi	Arapçası
Kulak	أُذُنٌ	Göz	عَيْنٌ	Ayak	رِجْلٌ

1.2.4.4. Ülke, Şehir Ve Kabile İsimleri

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası	Türkçesi	Arapçası	Türkçesi	Arapçası

Mısır	مِصْرُ	Şam	اَلشَّامُ	Mekke	مَكَّةُ

1.2.4.5. Rüzgâr ve Çeşitli Ateş İsimleri

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası	Türkçesi	Arapçası	Türkçesi	Arapçası
Kuvvetli ateş	سَعِيرٌ	Ateş	نَارٌ	Batı rüzgârı	دَبُورٌ

1.2.4.6. Canlı Fakat Akıl Sahibi Olmayan Topluluk İsimleri

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası	Türkçesi	Arapçası	Türkçesi	Arapçası
Develer	إِبِلٌ	Koyunlar	غَنَمٌ	Güvercinler	حَمَامٌ

1.2.4.7. Sözlüğe Bakılarak Öğrenilenler (Semâî Müennesler)

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası	Türkçesi	Arapçası	Türkçesi	Arapçası
Ruh	رُوحٌ	Yeryüzü	اَلْأَرْضُ	Can	نَفْسٌ
Cehennem	جَهَنَّمُ	Yurt	دَارٌ	Güneş	اَلشَّمْسُ
Savaş	حَرْبٌ	Balta	فَأْسٌ	Gökyüzü	سَمَاءٌ

Not 1: Gerçekte erkek veya dişi olmayan isimler sonuna ta'yı marbuta (ة) getirmekle müennes olmazlar. Sadece gerçekte erkek veya dişi olan isimlerin müennesi ve müzekker vardır. Cümlede fiil ile fâil arasındaki uygunluk gibi müzekker müennes uygunluğu istenilen durumlarda sıfatlar müzekker halden aşağıdaki örneklerde görüldüğü gibi müennese çevrilir.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası	Türkçesi	Arapçası	Türkçesi	Arapçası	Cinsiyet
Müslüman	مُسْلِمٌ	Temiz	نَظِيفٌ	Güzel	جَمِيلٌ	Müzekker
	مُسْلِمَةٌ		نَظِيفَةٌ		جَمِيلَةٌ	Müennes
Çalışkan	مُجْتَهِدٌ	Büyük	كَبِيرٌ	Dinamik	نَشِيطٌ	Müzekker
	مُجْتَهِدَةٌ		كَبِيرَةٌ		نَشِيطَةٌ	Müennes

Not 2: Bazı isimler Tâ'yı Marbuta (ة) ile bitseler bile müennes olamazlar.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası	Türkçesi	Arapçası	Türkçesi	Arapçası
Urve	عُرْوَةُ	Hamza	حَمْزَةُ	Talha	طَلْحَةُ

Not 3: Aklı olmayan çoğullar müennes ve müfret (tekil) kabul edilir.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası	Türkçesi	Arapçası	Türkçesi	Arapçası
Defterler	دَفَاتِرٌ	Kitaplar	كُتُبٌ	Ağaçlar	أَشْجَارٌ

Not 4: Mübalağa ifade eden فَعَّالَةٌ kalıbının sonundaki ta-i marbuta (ة) müenneslik için değildir.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası	Türkçesi	Arapçası	Türkçesi	Arapçası
Çok gezmiş	رَحَّالَةٌ	Soy bilgini	نَسَّابَةٌ	Çok bilgili	عَلاَّمَةٌ

Konuyla İlgili Cümle Örnekleri

Türkçesi	Arapçası	Cinsiyet
Güneş doğdu.	طَلَعَتِ الشَّمْسُ	
Mü'min (kadın) Kur'ân okudu.	قَرَأَتِ الْمُؤْمِنَةُ الْقُرْآنَ	Müennes
Çalışkan (kadın) ödevi yaptı.	عَمِلَتِ الْمُجْتَهِدَةُ الْواَجِبَ	
Çalışkan (erkek) ödevi yaptı.	عَمِلَ الْمُجْتَهِدُ الْواَجِبَ	
Öğrenci zili duydu ve sınıfa girdi.	سَمِعَ التِّلْمِيذُ الْجَرَسَ وَ دَخَلَ الْمَدْرَسَةَ	Müzekker
Kitap faydalıdır.	اَلْكِتَابُ مُفِيدٌ	

2. Soru Edatları (مَا - مَنْ - كَيْفَ - أَيْنَ - مِنْ أَيْنَ - إِلَى أَيْنَ - كَمْ - بِكَمْ - هَلْ - مَاذَا - لِمَاذَا - أَيٌّ - مَتَى)

2.1. مَا

İnsan dışındaki varlıklar için kullanılır ve cümledeki durumuna göre; ne?, neyi?, neye? gibi anlamlara gelir. Bu soru ismi cümlede mübteda, haber, mef'ûlün bih, vs. gibi ögeler olabilir.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası	
Yere ne düştü?	مَا وَقَعَ عَلَى ٱلأَرْضِ؟	Soru
Kalem yere düştü.	وَقَعَ الْقَلَمُ عَلَى ٱلأَرْضِ	Cevap
Bu ne?	مَا هَذَا؟	Soru
Bu kalemdir.	هَذَا قَلَمٌ	Cevap
Neye önem veriyorsun?	بِمَ تَهْتَمُّ؟	Soru
Arapçaya önem veriyorum.	أَهْتَمُّ بِاللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ	Cevap
Neyi düşünüyorsun?	فِيمَ تُفَكِّرُ؟	Soru
Sınavı düşünüyorum.	أُفَكِّرُ فِي ٱلاِمْتِحَانِ	Cevap
Sınıftan niçin çıktın?	لِمَ خَرَجْتَ مِنَ الْفَصْلِ؟	Soru
Sınıftan yüzümü yıkamak için çıktım	خَرَجْتُ مِنَ الْفَصْلِ لِأَغْسِلَ وَجْهِي	Cevap

2.2. مَنْ

İnsanlar için kullanılır ve cümledeki durumuna göre; kim?, kimi?, kime? gibi manalara gelir. Bu soru ismi cümlede mübteda, haber, mef'ûlün bih, muzâfun ileyh vs. gibi ögeler olabilir.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası	
Okula kim gitti?	مَنْ ذَهَبَ إِلَى الْمَدْرَسَةِ؟	Soru
Ali okula gitti.	ذَهَبَ عَلِيٌّ إِلَى الْمَدْرَسَةِ	Cevap
Evde kim var?	مَنْ فِي الْبَيْتِ؟	Soru
Evde Ahmet var.	أَحْمَدُ فِي الْبَيْتِ	Cevap
Bu kim?	مَنْ هَذَا؟	Soru
Bu Muhammed.	هَذَا مُحَمَّدٌ	Cevap
Bugün kimi gördün?	مَنْ رَأَيْتَ الْيَومَ؟	Soru
Bugün Ali'yi gördüm.	رَأَيْتُ الْيَوْمَ عَلِيًّا	Cevap

Bu gömlek kimin?	قَمِيصُ مَنْ هَذَا؟	Soru
Bu gömlek Muhammed'indir.	هَذَا قَمِيصُ مُحَمَّدٍ	Cevap

2.3. كَيْفَ

Hal ve durum sormak için kullanılır ve "nasıl?" manasına gelir. Cümlede genel olarak haber ve hal olarak kullanılır.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası	
Nasılsın?	كَيْفَ أَنْتَ؟	Soru
Çok şükür ben iyiyim	أَنَا بِخَيْرٍ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ	Cevap
Buraya nasıl geldin?	كَيْفَ جِئْتَ هُنَا؟	Soru
Buraya yürüyerek geldim.	جِئْتُ هُنَا مَاشِيًا	Cevap

2.4. أَيْنَ - مِنْ أَيْنَ - إِلَى أَيْنَ

Mekan için kullanılan bir soru ismi ve anlamı "nerede?, nereden?, nereye?" olup cümlede genel olarak haber, zarf ve mecrûr olarak kullanılır.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası	
Otomobil nerede?	أَيْنَ السَّيَّارَةُ؟	Soru
Otomobil park yerinde	اَلسَّيَّارَةُ فِي الْمَوْقِفِ	Cevap
Otomobili nereye park ettin?	أَيْنَ أَوْقَفْتَ السَّيَّارَةَ؟	Soru
Otomobili okulun önüne park ettim.	أَوْقَفْتُ السَّيَّارَةَ أَمَامَ الْمَدْرَسَةِ	Cevap
Nereye gittin?	إِلَى أَيْنَ ذَهَبْتَ؟	Soru
Okula gittim.	ذَهَبْتُ إِلَى الْمَدْرَسَةِ	Cevap
Nereden geldin?	مِنْ أَيْنَ جِئْتَ؟	Soru
Okuldan geldim.	جِئْتُ مِنَ الْمَدْرَسَةِ	Cevap

2.5. كَمْ - بِكَمْ

Sayı (aded) sormak için kullanılır ve "kaç?", "ne kadar?" manalarına gelir. Cümlede genel olarak mübteda, haber, mef'ûlün bih, harf-i cerle mecrûr vs. olarak kullanılır. Bu soru isminden sonra genellikle müfred, mansûb ve nekre bir isim gelir. Bu isme كَمْ in temyizi denir.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası	
Sınıfta kaç öğrenci var?	كَمْ طَالِبًا فِي الْفَصْلِ؟	Soru
Sınıfta bir öğrenci var.	فِي الْفَصْلِ طَالِبٌ وَاحِدٌ	Cevap
Bu kitap kaç lira?	بِكَمْ لِيرَةٍ/لِيرَةً هَذَا الْكِتَابُ؟	Soru
Bu kitap bir liradır.	هَذَا الْكِتَابُ بِلِيرَةٍ وَاحِدَةٍ	Cevap
Kaç kitap okudun?	كَمْ كِتَابًا قَرَأْتَ؟	Soru
Bir kitap okudum.	قَرَأْتُ كِتَابًا	Cevap

2.6. هَلْ - أَ

Arapçada pek çok soru edatı bulunmaktadır. Bunlardan iki tanesi (أ) ve (هَلْ) harf, diğerleri ise isimdir. Arapça cümlelerde yer alan harfler kural gereği o cümlelerin herhangi bir ögesi olamadıkları için i'râb bakımından bir yere sahip değildir. Yani cümlenin herhangi bir ögesi olmazlar. Türkçede olduğu gibi Arapçada da değişik soru tipleri vardır. İsim veya fiil cümlelerinin başlarına gelerek bu cümlelere 'soru' anlamı kazandıran hel ve hemze harflerinin kullanımı ile ilgili olarak şunlar söylenebilir:

Soru harflerinin kullanıldığı üç farklı soru tipi vardır:

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası	
Konuyu anladın mı?	هَلْ فَهِمْتَ الْمَوْضُوعَ؟	Soru
Evet, konuyu anladım.	نَعَمْ، فَهِمْتُ الْمَوْضُوعَ	Cevap
Konuyu anladın mı?	أَ فَهِمْتَ الْمَوْضُوعَ؟	Soru
Hayır, konuyu anlamadım.	لاَ، لَمْ أَفْهَمِ الْمَوْضُوعَ	Cevap
Arapça çalışıyor musun?	هَلْ تَجْتَهِدُ فِي اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ؟	Soru

Evet, Arapça çalışıyorum.	نَعَمْ، أَجْتَهِدُ فِي اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ	Cevap
Bu öğrenci çalışkan mı?	أَ هَذَا الطَّالِبُ مُجْتَهِدٌ؟	Soru
Hayır, bu öğrenci çalışkan değil	لاَ، لَيْسَ هَذَا الطَّالِبُ مُجْتَهِدًا	Cevap
Arapçayı mı seviyorsun yoksa Fransızcayı mı?	أَ تُحِبُّ الْعَرَبِيَّةَ أَمِ الْفَرَنْسِيَّةَ؟	Soru
Arapçayı seviyorum.	أُحِبُّ الْعَرَبِيَّةَ	Cevap
Erken uyumuyor musun?	أَلاَ تَنَامُ مُبَكِّرًا؟	Soru
Evet, erken uyuyorum.	بَلَى، أَنَامُ مُبَكِّرًا	Cevap
Araban yeni değil mi?	أَ لَيْسَتْ سَيَّارَتُكَ جَدِيدَةً	Soru
Hayır, arabam yeni değil.	نَعَمْ، لَيْسَتْ سَيَّارَتِي جَدِيدَةً	Cevap

2.7. مَاذَا

İnsan dışındaki varlıklar için kullanılır ve cümledeki durumuna göre; ne?, neyi?, neye? gibi anlamlara gelir. Kullanım bakımından مَا soru isminden farkı yoktur onun kullanıldığı yerlerde aynı şekilde kullanılır. Bu soru ismi de cümlede mübteda, haber, mef'ûlün bih, v.s. gibi ögeler olabilir.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası	
Çantanda ne var?	مَاذَا فِي حَقِيبَتِكَ؟	Soru
Çantamda bir kitap var.	فِي حَقِيبَتِي كِتَابٌ	Cevap
Ne içtin?	مَاذَا شَرِبْتَ؟	Soru
Çay içtim.	شَرِبْتُ الشَّايَ	Cevap

2.8. لِمَاذَا

Sebep için kullanılan bir soru ismi ve anlamı "Niçin?" olup cümlede genel olarak haber ve mef'ûlü lieclihi olarak kullanılır.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası	

Sınıftan niçin çıktın?	لِمَاذا خَرَجْتَ مِنَ الْفَصْلِ؟	Soru
Sınıftan yüzümü yıkamak için çıktım.	خَرَجْتُ مِنَ الْفَصْلِ لِأَغْسِلَ وَجْهِي	Cevap
Niçin hastaneye gittin?	لِمَاذَا ذَهَبْتَ اِلَي الْمُسْتَشْفَي؟	Soru
Çünkü hastayım.	لِأَنَّنِي مَرِيضٌ	Cevap
Öğretmen bugün niçin sinirli?	لِمَاذَا الْمُدَرِّسُ غَضْبَانُ الْيَوْمَ؟	Soru
Çünkü öğrenciler ödevlerini yapmadılar.	لِأَنَّ الطُّلَّابَ لَمْ يَكْتُبُوا وَاجِبَاتِهِمْ	Cevap

2.9. أَيْ

Genellikle “hangi?”, “hangisi?”, “hangileri?” manalarına gelir. Cümlede genel olarak mübteda, haber, mef’ûlün bih, harf-i cerle mecrûr, muzâfun ileyh v.s olarak kullanılır. Bu soru ismi genellikle muzâf ve kendisinden sonra gelen isim de muzâfun ileyh olur. Nadiren de tamlama olmaksızın kullanılır. Arapça’daki tüm soru edatlarının son harekeleri hiçbir zaman değişmez (mebnîdirler). Ancak bunların bir istisnası vardır bu da أَيُّ soru ismidir. Bu edatın son harfinin harekesi cümledeki konumuna göre değişir.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası	
Bugün hangi öğrenci yok?	أَيُّ طَالِبٍ غَابَ الْيَوْمَ؟	Soru
Bugün çalışkan öğrenci yok.	غَابَ الطَّالِبُ الْمُجْتَهِدُ الْيَوْمَ	Cevap
Sen hangi sınıftasın?	فِي أَيِّ فَصْلٍ أَنْتَ؟	Soru
Ben üçüncü sınıftayım.	أَنَا فِي الْفَصْلِ الثَّالِثِ	Cevap
Hangi kalemle yazdın?	بِأَيِّ قَلَمٍ كَتَبْتَ؟	Soru
Siyah kalemle yazdım.	كَتَبْتُ بِالْقَلَمِ الْأَسْوَدِ	Cevap

2.10. مَتَى

Zaman için kullanılan bir soru ismi ve anlamı “Ne zaman?” olup cümlede genel olarak haber, zarf ve mecrûr olarak kullanılır.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası	

Sınav ne zaman?	مَتَى الْاِخْتِبَارُ؟	Soru
Sınav saat 10.00'da.	اَلْاِخْتِبَارُ فِي السَّاعَةِ الْعَاشِرَةِ	Cevap
Kahire'ye ne zaman gideceksin?	مَتَى سَتُسَافِرُ إِلَى الْقَاهِرَةِ؟	Soru
Kahire'ye bugün gideceğim.	سَأُسَافِرُ إِلَى الْقَاهِرَةِ الْيَوْمَ	Cevap
Ne zamandan beri Arapça öğreniyorsun?	مُنْذُ مَتَى تَتَعَلَّمُ الْعَرَبِيَّةَ؟	Soru
Bir yıldan beri Arapça öğreniyorum	أَتَعَلَّمُ الْعَرَبِيَّةَ مُنْذُ سَنَةٍ	Cevap

3. İşaret Zamirleri (هَذِهِ – هَذَا)

3.1. Yakın İçin Kullanılan Zamirler

Çoğul (Ortak)	Müennes	Müzekker
هَؤُلَاءِ	هَذِهِ	هَذَا
Bunlar	Bu	Bu
هَؤُلَاءِ الرِّجَالُ	هذِهِ الْبِنْتُ	هذَا الَّرجُلُ
Bu adamlar	Bu kız	Bu adam

Yakındaki isimlere işaret etmek kullanılır. Bu amaçla kullanıldığında işaret zamirinden sonra gelen isim marife olur. İşaret zamirinden sonra gelen kelimeye muşârun ileyh (işaret edilen) denir. Bu isim müzekker ve müennes olması açısından işaret zamiriyle uyumlu olmak zorundadır.

Adam	Bu
الَّرجُلُ	هذَا
Muşârun İleyh	İsmi İşaret (İşaret İsmi)

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası
Bu çocuk geldi.	جَاءَ هَذَا الْوَلَدُ
Bu kız geldi.	جَاءَتْ هَذِهِ الْبِنْتُ
Bu çocuğu gördüm.	رَأَيْتُ هَذَا الْوَلَدَ

Bu kızı gördüm.	رَأَيْتُ هَذِهِ الْبِنْتَ
Bu çocuğa selâm verdim.	سَلَّمْتُ عَلَى هَذَا الْوَلَدِ
Bu kız çocuğuna selâm verdim.	سَلَّمْتُ عَلَى هذِهِ الْبِنْتِ

3.2. Uzak İçin Kullanılan Zamirler

Çoğul (Ortak)	Müennes	Müzekker
أُولَئِكَ	تِلْكَ	ذَاكَ - ذَلِكَ
Şunlar	Şu	Şu
أُولَئِكَ الرِّجَالُ	تِلْكَ الْبِنْتُ	ذَلِكَ الرَّجُلُ
Şu adamlar	Şu kız	Şu adam

Uzaktaki isimlere işaret etmek kullanılır. Yakın için kullanılanlarla aynı kurallara tabidir.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası
Şu kızı gördüm.	رَأَيْتُ تِلْكَ الْبِنْتَ
Şu çocuğa selâm verdim.	سَلَّمْتُ عَلَى ذَلِكَ الْوَلَدِ
Şu kız çocuğuna selâm verdim.	سَلَّمْتُ عَلَى تِلْكَ الْبِنْتِ

4. Kişi Zamirleri (هُوَ - هِيَ - أَنْتَ - أَنْتِ - أَنَا - نَحْنُ)

Bu zamirler fiil cümlesinde fail, isim cümlesinde mübteda veya fasıl zamiri olarak kullanılırlar. Başka bir kelimeye bitişmezler. Fiil cümlesinde çekimli fiilden sonra gelirler.

Müennes	Türkçesi	Müzekker
هِيَ	O	هُوَ
أَنْتِ	Sen	أَنْتَ
أَنَا	Ben	أَنَا
نَحْنُ	Biz	نَحْنُ

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası
O evde hastadır.	هُوَ مَرِيضٌ فِي الْمَنْزِلِ
O, teyzesine bir mektup yazdı.	هِيَ كَتَبَتْ رِسالَةً إِلَى خالَتِها
Sen öğretmen misin?	هَلْ أَنْتَ مُدَرِّسٌ؟
Sen öğretmen misin?	هَلْ أَنْتِ مُدَرِّسَةٌ؟
Ben dedeme bir mektup yazdım.	أَنا كَتَبْتُ رِسالَةً إِلَى جَدِّي
Biz lisede okuyoruz.	نَحْنُ نَدْرُسُ فِي الثَّانَوِيَّةِ

5. İyelik Zamirleri (هُ - هَا - كَ - كِ - ي - نَا)

Bu zamirler fiil cümlesinde meful olarak kullanılırlar. Ayrıca aitlik (iyelik) zamiri olarak cümlelerde herhangi bir öge olarak kullanılırlar.

Müennes	Türkçesi	Müzekker
هَا	Onu, ona, onun	هُ
كِ	Seni, sena, senin	كَ
ي	Beni, bana, benim	ي
نَا	Bizi, bize, bizim	نَا

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası
Onun (erkek) kalemini aldım.	أَخَذْتُ قَلَمَهُ
Onun (kadın) kitabını gördüm.	رَأَيْتُ كِتَابَهَا
Bu senin kitabındır.	هَذا كِتاَبُكَ
Elbiselerini giydim.	لَبِسْتُ مَلَابِسَكِ
Bu benim çantam.	هَذِهِ حَقِيبَتِي
Bu bizim okulumuz.	هَذِهِ مَدْرَسَتُنَا
Ali'yi gördüm ve ona selam verdim.	رَأَيْتُ عَلِيّاً وسَلّمْتُ عَلَيهِ

Sana söylüyorum.	أقُولُ اِلَيْكَ

6. Marife - Nekra

6.1. Nekra

Söylendiği zaman, kimden veya neden bahsedildiği tam olarak anlaşılamayan, belirsiz bir kimseyi veya belirsiz bir şeyi gösteren isimlerdir.

Mesela مُدَرِّسٌ dediğimizde, herhangi bir öğretmeni kastetmiş oluruz. Yani مُدَرِّسٌ kelimesiyle; bahsettiğimiz kişinin öğretmen olduğu bilinir; ancak ismi, nereli olduğu ve kaç yaşında olduğu gibi bilgiler bilinmemektedir.

Genel olarak nekra isimler sonlarına tenvin alır ve başlarına harf-i tarif denilen elif-lam (ال) takısı almazlar. İngilizce bilenler için; Arapçada nekra, İngilizcede "a, an" ile kullanılan isimlere karşılık gelir.

6.2. Marife

Marife nekranın zıddıdır. Söylendiği zaman, kimden veya hangi şeyden bahsedildiği tam olarak anlaşılan, belirli bir kimseden veya hangi şeyden bahsedildiği tam olarak anlaşılan, belirli bir kimseyi veya şeyi gösteren isimlerdir. Yine İngilizce bilenler için; Arapçada marife, İngilizcede "the" ile kullanılan isimlere gibidir.

Mesela مُدَرِّسٌ dediğimizde herhangi bir öğretmeni kastetmiş olurken; اَلْمُدَرِّسُ dediğimizde, yani kelimeyi elif-lam takısıyla marife olarak ifade ettiğimizde artık tanınan ve bilinen bir öğretmeni kastetmiş oluruz.

Arapçada 6 farklı marife isim vardır. Başka bir ifadeyle: 6 tip kelime marife olarak kabul edilmiştir.

1. Başında harf-i tarif denilen elif-lam (ال) takısı bulunan isimler marifedir. Aynı zamanda, nekra bir ismi marife yapmanın yolu da başına bu takıyı getirmektir. Başına elif-lam takısı getirilen ismin sonundaki tenvin tek harekeye düşer.

2. Alem denilen bütün özel isimler marife kabul edilir. Özel isimler, ister insan ismi olsun, ister şehir ismi olsun ya da ister herhangi bir varlık ismi olsun marife kabul edilir.

3. Zamirler marife kabul edilir. Zira zamirler belirli bir ismin yerini tutar ve belirli bir ismin yerine kullanılır.

4. İşaret isimleri marifedir. Çünkü işaret isimleri de belirli bir ismin yerini tutar ve belirli bir ismin yerine kullanılır.

5. Belirli bir isme muzaf olan isimler marife kabul edilir. Yani isim tamlamasındaki muzafun ileyh ögesi marife ise muzaf da marife kabul edilir.

6. İsm-i mevsuller marifedir. İsm-i Mevsul: Kendisinden sonra gelen cümle ile açıklanan ve iki cümleyi birbirine bağlayan kelimelerdir. İsm-i mevsuller de belirli bir isme işaret ettikleri için marife kabul edilmiştir.

Örnekler:

Türkçesi	Nekre	Türkçesi	Marife
Faydalı	مُفِيدَةٌ	Spor	الرِّيَاضَةُ
Bir haber	خَبَرٌ	Adnan	عَدْنَانٌ
Bir öğrenci	تِلْمِيذٌ	O	هُوَ
Bir kapı	بَابٌ	Bu	هَذَا
Bir saat	سَاعَةٌ	Öğrencinin kalemi	قَلَمُ التِّلْمِيذِ
Bir kurt	ذِئْبٌ	Giden	الَّذِي ذَهَبَ

7. İsim Cümlesi

7.1. İsim Cümlesinin Ögeleri

İsim cümlesinin 2 temel ögesi vardır: Mübteda ve haber. Mübteda, cümlenin öznesidir. Genellikle isim cümlesinin başında bulunur ve ref (harekesi zamme) durumunda gelir. Haber ise cümlenin yüklemidir ve mübtedadan sonra gelir. Haber, mübteda hakkında bilgi veren ögedir.

Haber (Yüklem)	Mübteda (Özne)
مُجْتَهِدٌ	عَلِيٌّ
çalışkandır.	Ali

7.2. Haberin özellikleri

Haber Türkçedeki yükleme karşılık gelmektedir. Türkçede ...dır...dir ile biten kelimeler haberdir. Haberin özelliklerini şöyle sıralayabiliriz.

1. Haber tek bir kelime olarak, (müfret, tesniye ve cemi) harf-i cerin mecruru bulunan bir isim olarak veya zarf olarak gelebileceği gibi cümle olarak da gelebilir.

2. Haber, mübteda gibi ref durumunda gelir. Ancak harf-i cerli isim, zarf ve cümle olarak geldiğinde ref alameti açıkça görülmez. Ref alametini açıkça göremediğimiz için, "yer itibariyle merfu" anlamında "mahallen merfu" ifadesini kullanırız.

3. Mübteda gayr-i âkıl cem'i olduğunda, yani akıl sahibi olmayan varlıkların cemisi olduğunda haber müfred-müennes olarak gelir.

4. Haber tek bir kelime olduğunda şu kaideler geçerlidir:

A) Mübteda önce, haber sonra gelir.

B) Mübteda marife, haber nekra olur.

C) Haber mübtedaya cinsiyet, (müzekkerlik ve müenneslik) sayı (müfret, tesniye, cemi) ve irab (her ikisinin de harekesi zamme olur) açısından uyar.

5. Haber, harf-i cerin mecruru olan bir isim veya zarf olduğunda haber mübtedadan önce gelebilir. Bu durumda mübteda nekra olur. Cümle Türkçeye, “Bir yerde bir kimse veya bir şey var.” şeklinde tercüme edilir.

6. Haber bir fiil cümlesi olabilir. Bu durumda mübteda mutlaka başta gelir ve marife olur. Haber konumunda olan fiil ise cinsiyet ve sayı bakımından mübtedaya uyar.

7. Haber isim cümlesi olarak da gelebilir.

Örnekler:

Açıklama	**Türkçesi**	**Arapçası**
Müzekker ve tekil	Kitap faydalıdır.	اَلْكِتَابُ مُفِيدٌ
Müzekker ve ikil	İki kitap faydalıdır.	اَلْكِتَابَانِ مُفِيدَانِ
Müzekker ve çoğul (akılsız)	Kitaplar faydalıdır.	اَلْكُتُبُ مُفِيدَةٌ
Müennes ve tekil	Araba hızlıdır.	اَلسَّيَّارَةُ مُسْرِعَةٌ
Müennes ve ikil	İki araba hızlıdır.	اَلسَّيَّارَتَانِ مُسْرِعَتَانِ
Müennes ve çoğul	Arabalar hızlıdır.	اَلسَّيَّارَاتُ مُسْرِعَةٌ
Müzekker ve haberi fiil cümlesi	Öğrenci sınavını geçti.	اَلتِّلْمِيذُ نجحَ في إمْتِحَانهِ
Müennes ve haberi fiil cümlesi	Öğrenci sınavını geçti.	اَلتِّلْمِيذَةُ نَجَحَتْ في إمْتِحَانهَا
Müzekker ve haberi isim cümlesi	Kalemin rengi güzeldir.	اَلْقَلَمُ لَوْنُهُ جَمِيلٌ
Müennes ve haberi isim cümlesi	Silginin rengi güzeldir.	اَلْمِمْحَاةُ لَوْنُهَا جَمِيلٌ
Müzekker ve haber car-mecrur	Müdür bürosundadır.	اَلمُدِيرُ في مَكْتَبِهِ
Müennes ve haber car-mecrur	Müdire Hanım bürosundadır.	اَلمُدِيرَةُ في مَكْتَبِهَا
Müzekker ve haberi zarf	Kalem masanın üstündedir.	اَلْقَلَمُ فَوْقَ الطَّاوِلَةِ
Müennes ve haberi zarf	Çanta masanın üstündedir.	اَلْقَلَمُ فَوْقَ الطَّاوِلَةِ

8. İsmi Mensub (Nisbet Ya'sı)

Bir yer, bir varlık veya bir işle ilgiyi ona aidiyeti, nisbeti bildiren isimdir. İstanbullu, Mısırlı, köylü, Musevi, ayakkabıcı gibi. İsm-i mensûb yapmak için o ismin son harfini esre yapar, yanına şeddeli bir يّ ilave ederiz. Müennesi için sonuna tâ-i merbûta (ة) ekleriz.

Örnekler:

Türkçesi	İsmi Mensub	Arapçası	Türkçesi	İsmi Mensub	Arapçası	Cinsiyet
Mısırlı	مِصْرِىٌّ	مِصْرٌ	İstanbullu	اِسْتَانْبُولِىٌّ	اِسْتَانْبُولٌ	Müzekker
Mekkeli	مَكِّيَّةٌ	مَكَّةُ	Şehirli	مَدَنِيَّةٌ	اَلْمَدِينَةُ	Müennes

8.1. İsmi Mensubun Aidiyet Bildirmesi

İsm-i mensûb şu hususlardan birine aidiyeti belirtmek için kullanılır:

8.1.1. Cinsiyet (Milliyet)

Örnekler:

Türkçesi	İsmi Mensub	Arapçası	Cinsiyet
Arap	عَرَبِيٌّ	عَرَبٌ	Müzekker
Arap	عَرَبِيَّةٌ	عَرَبٌ	Müennes

8.1.2. Memleket

Örnekler:

Türkçesi	İsmi Mensub	Arapçası	Cinsiyet
İzmirli	إِزْمِيرِيٌّ	إِزْمِيرُ	Müzekker
İzmirli	إِزْمِيرِيَّةٌ	إِزْمِيرُ	Müennes

8.1.3. Din

Örnekler:

Türkçesi	İsmi Mensub	Arapçası	Cinsiyet
İslâmî	إِسْلاَمِيٌّ	إِسْلاَمٌ	Müzekker
İslâmî	إِسْلاَمِيَّةٌ	إِسْلاَمٌ	Müennes

8.1.4. Kabile, Bir Sınıf ya da Topluluk

Örnekler:

Türkçesi	İsmi Mensub	Arapçası	Cinsiyet
Kureyşli	قُرَيْشِيٌّ	قُرَيْشٌ	Müzekker
Kureyşli	قُرَيْشِيَّةٌ	قُرَيْشٌ	Müennes

8.1.5. Meslek

Örnekler:

Türkçesi	İsmi Mensub	Arapçası	Cinsiyet
Ticari	تِجاَرِيٌّ	تِجاَرَةٌ	Müzekker
Ticari	تِجاَرِيَّةٌ	تِجاَرَةٌ	Müennes

8.1.6. Sanat

Örnekler:

Türkçesi	İsmi Mensub	Arapçası	Cinsiyet
Şekerci	سُكَّرِيٌّ	سُكَّرٌ	Müzekker
Şekerci	سُكَّرِيَّةٌ	سُكَّرٌ	Müennes

8.1.7. Durum ve Keyfiyet, Herhangi Bir Sıfat

Örnekler:

Türkçesi	İsmi Mensub	Arapçası	Cinsiyet
Tecrübeyle ilgili	تَجْرِيبِيٌّ	تَجْرُبَةٌ	Müzekker
Tecrübeyle ilgili	تَجْرِيبِيَّةٌ	تَجْرُبَةٌ	Müennes

8.2. İsm-i Mensûbla İlgili Diğer Özellikler

1. İsmin sonunda ة varsa mensûbunu yaparken ة ‘yi atarız.

Örnekler:

Türkçesi	İsmi Mensub	Arapçası	Cinsiyet

Medineli	مَدَنِيٌّ	مَدِينَةٌ	Müzekker
Medineli	مَدَنِيَّةٌ	مَدِينَةٌ	Müennes

2. Sonunda elif-i memdûde olanın hemzesinin yerine vâv getiririz.

Örnekler:

Türkçesi	İsmi Mensub	Arapçası	Cinsiyet
Semavi	سَماَوِيٌّ	سَماَءٌ	Müzekker
Semavi	سَماَوِيَّةٌ	سَماَءٌ	Müennes

3. Sonunda elif-i maksûre (ى..ا) bulunanın elifini vâv'a çeviririz.

Örnekler:

Türkçesi	İsmi Mensub	Arapçası	Cinsiyet
Dünyevi	دُنْيَوِيٌّ	دُنْيَا	Müzekker
Dünyevi	دُنْيَوِيَّةٌ	دُنْيَا	Müennes

4. (قَرْيَةٌ) (köy) ve (عُرْوَةٌ)(kulp) gibi kelimelerin ism-i mensûbunu yaparken yâ'lı olanı vâv'a çevirir, vâv'lı olanı aynen bırakırız. Ancak ikinci harflerini fethalarız.

Örnekler:

Türkçesi	İsmi Mensub	Arapçası	Cinsiyet
Köylü	قَرَوِيٌّ	قَرْيَةٌ	Müzekker
Köylü	قَرَوِيَّةٌ	قَرْيَةٌ	Müennes

Konuyla İlgili Cümle Örnekleri

Türkçesi	Arapçası	Cinsiyet
Fâtıma Sûriyeli bir öğretmendir.	فَاطِمَةُ مُعَلِّمَةٌ سُورِيَّةٌ	Müennes
Mevlevîlik ve Bektaşîlik iki tarikattır.	اَلْمَوْلَوِيَّةُ وَ الْبَكْتَاشِيَّةُ طَرِيقَتَانِ	
Mekke Suudi Arabistan Krallığı'ndadır.	مَكَّةُ فِي الْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ	
Hâlit Pâkistanlı bir öğrencidir.	خَالِدٌ طَالِبٌ بَاكِسْتَانِيٌّ	Müzekker

Ömer İslâmi bir ülkeye geldi.	حَضَرَ عُمَرُ إِلَى بَلَدٍ إِسْلاَمِيٍّ	
Cuma günü hicrî yılın başıdır.	يَوْمُ الْجُمْعَةِ أَوَّلُ الْعَامِ الْهِجْرِيِّ	

9. Düzensiz Çoğul (Kırık Cemi-Cemi Teksir)

Müfredin (tekil halin) şekli bozularak yapılan çoğullardır. Belli bir kuralı yoktur. Araplardan işittiğimiz gibi kullanılır veya sözlüklere bakarak tesbit edilir. Dolayısıyla murabdırlar. (Harekeleri cümledeki yerine göre değişir.) Yani merfû, (zamme) mansûb, (fetha) mecrûr (kesra) durumlarında kelimenin sonunda zâhir (açıkça görünen) hareke alırlar. Düzensiz çoğullar akıllı değilse müfret (tekil) ve müennes kabul edilirler.

Örnekler:

Türkçesi	Çoğulunun Arapçası	Türkçesi	Tekilinin Arapçası
Kitaplar	كُتُبٌ	Kitap	كِتَابٌ
Adamlar	رِجَالٌ	Adam	رَجُلٌ
İlimler	عُلُومٌ	İlim	عِلْمٌ
Yapraklar	أَوْرَاقٌ	Yaprak	وَرَقٌ
Kadınlar	اَلنِّسَاءُ	Kadın	اَلْمَرْأَةُ
Öğrenciler	اَلتَّلاَمِيذُ	Öğrenci	اَلتِّلْمِيذُ
Öğrenciler	اَلطُّلاَّبُ	Öğrenci	اَلطَّالِبُ
Kızlar	اَلْبَنَاتُ	Kız	اَلْبِنْتُ
Kalemler	اَلْأَقْلاَمُ	Kalem	قَلَمٌ
Dağlar	اَلْجِبَالُ	Dağ	اَلْجَبَلُ
Okullar	اَلْمَدَارِسُ	Okul	مَدْرَسَةٌ

Konuyla İlgili Cümle Örnekleri

	Türkçesi	Arapçası
اِبْنٌ	Adam oğullarına öğretti.	عَلَّمَ الرَّجُلُ أَبْنَاءَهُ
مَلْبَسٌ	Antrenörler elbiseleri getirdiler.	اَلْمُدَرِّبُونَ أَحْضَرُوا الْمَلاَبِسَ
دَرْسٌ	Öğrenciler dersleri anladı.	فَهِمَ التَّلاَمِيذُ الدُّرُوسَ

رَجُلٌ	Adamları hava alanında bekledim.	اِنْتَظَرْتُ الرِّجَالَ فِي الْمَطَارِ
سَمَاءٌ	Allah yerleri ve gökleri yarattı.	خَلَقَ اللّٰهُ السَّمَاوَاتِ والْأَرْضَ

10. Sayılar ve Temyîzi (1-19)

Müennes	Müzekker		
وَاحِدَةٌ – إِحْدَى	وَاحِدٌ – أَحَدٌ	١	1
اِثْنَتَانِ – اثْنَتَيْنِ	اِثْنَانِ – إِثْنَيْنِ	٢	2
ثَلَاثٌ	ثَلاثَةٌ	٣	3
أَرْبَعٌ	أَربَعَةٌ	٤	4
خَمْسٌ	خَمْسَةٌ	٥	5
سِتٌّ	سِتَّةٌ	٦	6
سَبْعٌ	سَبْعَةٌ	٧	7
ثَمَانٍ	ثَمَانِيَةٌ	٨	8
تِسْعٌ	تِسْعَةٌ	٩	9
عَشْرٌ	عَشَرَةٌ	١٠	10
إِحْدَى عَشْرَةَ	أَحَدَ عَشَرَ	١١	11
اِثْنَتَا عَشْرَةَ	اِثْنا عَشَرَ	١٢	12
ثَلَاثَ عَشْرَةَ	ثَلَاثَةَ عَشَرَ	١٣	13
أَرْبَعَ عَشْرَةَ	أَرْبَعَةَ عَشَرَ	١٤	14
خَمْسَ عَشْرَةَ	خَمْسَةَ عَشَرَ	١٥	15
سِتَّ عَشْرَةَ	سِتَّةَ عَشَرَ	١٦	16
سَبْعَ عَشْرَةَ	سَبْعَةَ عَشَرَ	١٧	17
ثَمَانِي عَشْرَةَ	ثَمَانِيةَ عَشَرَ	١٨	18
تِسْعَ عَشْرَةَ	تِسْعَةَ عَشَرَ	١٩	19

عِشْرُونَ	عِشْرُونَ	٢٠	20

10.1. Bir Sayısı:

وَاحِدٌ ve وَاحِدَةٌ kelimeleri sıfat tamlaması gibi daima sayılacak olan varlığın isminden sonra gelir.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası	
Bir kız	بِنْتٌ وَاحِدَةٌ	Müennes
Bir adam	رَجُلٌ وَاحِدٌ	Müzekker

أَحَدٌ (Bir) çoğul halinde bulunan ismin bir tekini ayırarak gösterir. O zaman çoğul haldeki bir isimle tamlama yapar yahut (مِنْ den\dan) edatı ile gelir.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası	Arapçası	
Adamların biri, bir adam	أَحَدٌ مِنَ الِرجَالِ	أَحَدُ الرِّجَالِ	Müzekker
Kadınların biri, bir kadın	إِحْدَى مِنَ النِّسَاءِ	إِحْدَى النِّسَاءِ	Müennes

Not 1: Başına اَلْ takısı gelen اَلْوَاحِدُ ve اَلْأَحَدُ Allah'ın adı olup "Tekrar etmeyen eşi dengi, benzeri olmayan Bir" manasına gelir.

10.2. İki Sayısı

اِثْنَانِ ve اِثْنَتَانِ kelimelerine gerek olmaksızın o iki şeyin isimlerinin tesniye halindeki kaidelerine uygun halini söyleriz. Ancak اِثْنَانِ ve اِثْنَتَانِ vurgulama olarak kullanılır ve aynı bir sayısında olduğu gibi sıfat şeklinde sayılacak şeyin arkasından gelir.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası (Nasp-Cer)	Arapçası (Ref)	
İki gün	يَوْمَيْنِ إِثْنَيْنِ- يَوْمَيْنِ	يَوْمَانِ اِثْنَانِ- يَوْمَانِ	Müzekker
İki saat	اَلسَّاعَتَيْنِ الْإِثْنَتَيْنِ- اَلسَّاعَتَيْنِ	اَلسَّاعَتَانِ الْإِثْنَتَانِ- اَلسَّاعَتَانِ	Müennes

10.3. Sayılar (3-10)

Sayılacak şey müennesse müennes sayı kullanılır. Sayılacak şey müzekkerse müzekker sayı kullanılır. 3-10 arası sayılar cinsiyet bakımından tam tersine müzekkerleri müennes gibi kullanılır. Yani müzekker isimlere ait

sayılar müennes tâ-i merbutası alır. Eğer isim müennes ise sayılar tâ-i merbutasız olur. 3-10 arası sayılan şey, sayı ile isim tamlaması şeklinde gelir. Ancak sayılan şey (muzâfun ileyh) hep çoğul ve esre tenvinlidir.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası	Türkçesi	Cemi	Türkçesi	Müfret	
Üç adam	ثَلاَثَةُ رِجَالٍ	Adamlar	رِجَالُ	Adam	رَجُلٌ	Müzekker
Üç kadın	ثَلاَثُ نِسَاءٍ	Kadınlar	نِسَاءٌ	Kadın	اِمْرَأَةٌ	Müennes

Görüldüğü gibi sayılan isim çoğul, nekre ve esre tenvinlidir. Sayı da sayılan isme göre müzekker veya müennes seçilmiştir.

Not 2: 3 ile 10 arası sayılarda sayılan şey koyun gibi veya kavm gibi cemi bir isim olursa مِنْ takısı ile kullanılır.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası	Türkçesi	Arapçası
Üç koyun	ثَلاَثٌ مِنَ الْغَنَمِ	Kavimden dört kişi	أَرْبَعٌ مِنَ الْقَوْمِ

Not 3: 3 ile 9 arasındaki belli olmayan miktar بِضْعٌ (birkaç) kelimesiyle ifade edilir. بِضْعٌ kelimesi sayılanın aksi cinsinde olur.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası	Türkçesi	Arapçası
Birkaç adam	بِضْعَةُ رِجَالٍ	Birkaç sene	بِضْعُ سِنِينَ

Not 4: 3 ile 10 arasındaki kesirli sayılar فُعُلٌ vezninde yapılır. Çoğulu da اَفْعَالٌ vezninde gelir. (نِصْفٌ ج اَنْصَافٌ 1/2, ثَلاَثَةُ اَخْمَاس 3/5 gibi)

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası	Türkçesi	Arapçası
1/5	خُمُسٌ	1/7	تُسُعٌ
1/4	رُبُعٌ	1/10	عُشُرٌ

Not 5: Üleştirme sayıları "üçer üçer"den "onar onar"a kadar فُعاَلُ veya (مَفْعَلُ) kalıblarında yapılır. Bu kalıplarda gelen üleştirme sayıları gayr-i münsariftir (esre ve tenvin almaz). Asıl sayıların tekrarlanmasıyla da üleştirme sayıları elde edilir.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası	Türkçesi	Arapçası	
İkişer ikişer	ثُنَاءُ	Birer birer	أُحَادُ	Müzekker
İkişer ikişer	مَثْنَى	Birer birer	مَوْحَدُ	Müennes
Yedişer yedişer	سُبَاعُ	Üçer üçer	ثُلاَثُ	Müzekker
Yedişer yedişer	مَسْبَعُ	Üçer üçer	مَثْلَثُ	Müennes
Üçer üçer	ثَلاَثاً ثَلاَثاً	Onar onar	عَشْراً عَشْراً	Müzekker
Üçer üçer	ثَلاَثَةً ثَلاَثَةً	Onar onar	عَشْرَةً عَشْرَةً	Müennes

Not 6: Sayı normalde kullandığımızın dışında belirli bir kelimeden sonra gelirse sıfat olur.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası	Türkçesi	Arapçası
Dört şehir	اَلْمُدُنُ الْأَرْبَعُ	Beş isim	اَلْأَسْمَاءُ الْخَمْسَةُ

10.4. Sayılar (11-20)

11-20 arası ma'dûd (sayılan şeyler) nekre ve fetha tenvinli olarak gelir. Sayılan şey müzekkerse sayı da müzekker, müennes ise sayı da müennes olur. 11-19 arası rakamlar 12 nin nasb ve cer hali dışında fetha üzere mebnidir.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası	Türkçesi	Arapçası	
12 ev	إِثْنَا عَشَرَ بَيْتاً	11 ev	أَحَدَ عَشَرَ بَيْتاً	Müzekker
12 şehir	إِثْنَتَا عَشَرَةَ مَدِينَةً	11 şehir	إِحْدَى عَشَرَةَ مَدِينَةً	Müennes
14 ev	أَرْبَعَةَ عَشَرَ بَيْتاً	13 ev	ثَلاَثَةَ عَشَرَ بَيْتاً	Müzekker
14 şehir	أَرْبَعَ عَشَرَةَ مَدِينَةً	13 şehir	ثَلاَثَ عَشَرَةَ مَدِينَةً	Müennes

Not 1: (عَشَرَ) kelimesi tek olduğu zaman (ش) harf-i cezimli okunur. Fakat 11-19 arası sayılarda (ش) harf-i fethalı okunur.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası	Türkçesi	Arapçası
On kız	عَشْرُ بَنَاتٍ	On çocuk	عَشْرَةُ أَوْلَادٍ
On dört gün	أَرْبَعَةَ عَشَرَ يَوْماً	On beş gece	خَمْسَ عَشَرَةَ لَيْلَةً

11. Sıra Sayıları

11. 1. Sıra Sayıları (1-12)

Bu sayılar varlıkların bir sıra içindeki yerlerini, baştan veya sondan kaçıncı sırada olduklarını bildiren sayılardır. Sıra sayıları, sayılan kelimelerden sonra gelir. فَاعِلٌ kalıbında düzenli bir sıfat yapısı gösterir. Sayılana yer yönden uyar. Kullanıldığı isimle sıfat tamlaması oluştururlar.

Örnekler:

Müennes	Müzekker		
اَلْأُلَى	اَلْأَوَّلُ	١.	1.
اَلثَّانِيَةُ	اَلثَّانِي	٢.	2.
اَلثَّالِثَةُ	اَلثَّالِثُ	٣.	3.
اَلرَّابِعَةُ	اَلرَّابِعُ	٤.	4.
اَلْخَامِسَةُ	اَلْخَامِسُ	٥.	5.
اَلسَّادِسَةُ	اَلسَّادِسُ	٦.	6.
اَلسَّابِعَةٌ	اَلسَّابِعُ	٧.	7.
اَلثَّامِنَةُ	اَلثَّامِنُ	٨.	8.
اَلتَّاسِعَةُ	اَلتَّاسِعُ	٩.	9.
اَلْعَاشِرَةُ	اَلْعَاشِرُ	١٠.	10.

11.2. Sıra Sayıları (11-20)

Bunlara "mürekkeb sıra sayıları" denir. Bu sayıların sonu üstün olarak mebnidir. Yani son harekeleri değişmez. Cümledeki yerleri ne olursa olsun her zaman üstün hareke alırlar. 11-19 arasındaki sıra sayıları marife isme sıfat olduklarında birinci sayılar harfi tarif alır, ikinci sayıları almaz.

Örnekler:

اَلْحَادِيَة عَشْرَةَ	اَلْحَادِى عَشَرَ	١١.	**11.**
اَلثَّانِيَة عَشْرَةَ	اَلثَّانِى عَشَرَ	١٢.	12.
اَلثَّالِثَة عَشْرَةَ	اَلثَّالِث عَشَرَ	١٣.	13.
اَلرَّابِعَة عَشْرَةَ	اَلرَّابِع عَشَرَ	١٤.	14.
اَلْخَامِسَة عَشْرَةَ	اَلْخَامِس عَشَرَ	١٥.	15.
اَلسَّادِسَة عَشْرَةَ	اَلسَّادِس عَشَرَ	١٦.	16.
اَلسَّابِعَة عَشْرَةَ	اَلسَّابِع عَشَرَ	١٧.	17.
اَلثَّامِنَة عَشْرَةَ	اَلثَّامِن عَشَرَ	١٨.	18.
اَلتَّاسِعَة عَشْرَةَ	اَلتَّاسِع عَشَرَ	١٩.	19.
اَلْعِشْرُونَ	اَلْعِشْرُونَ	٢٠.	20.

Konuyla İlgili Cümle Örnekler:

Türkçesi	**Arapçası**
On üçüncü öğrenci geldi.	جَاءَ الطَّالِبُ الثَّالِث عَشَرَ
On üçüncü öğrenciyi gördüm.	رَاَيْتُ الطَّالِبَ الثَّالِث عَشَرَ
On üçüncü öğrenciye selam verdim.	سَلَّمْتُ عَلَى الطَّالِبِ الثَّالِث عَشَرَ
12. ağaç	اَلشَّجَرَةُ الثَّانِيَة عَشْرَةَ
18. sureden	مِنَ السُّورَةِ الثَّامِنَة عَشْرَةَ

12. Saatler (Tam-Yarım)

Saatlerde müennes sıra sayıları kullanılır. Çünkü saat kelimesi müennestir. Saatlerde kullanılan müennes sıra sayıları şunlardır:

Türkçesi	**Arapçası**	**Türkçesi**	**Arapçası**
İkinci	اَلثَّانِيَةُ	Birinci	اَلْوَاحِدَةُ
Dördüncü	اَلرَّابِعَةُ	Üçüncü	اَلثَّالِثَةُ
Altıncı	اَلسَّادِسَةُ	Beşinci	اَلْخَامِسَةُ

Sekizinci	اَلثَّامِنَةُ	Yedinci	اَلسَّابِعَةُ
Onuncu	اَلْعَاشِرَةُ	Dokuzuncu	اَلتَّاسِعَةُ
On ikinci	اَلثَّانِيَةَ عَشَرَةَ	On birinci	اَلْحَادِيَةَ عَشْرَةَ

Saatlerde kullanılan kelimeler:

Türkçesi	Arapçası	Türkçesi	Arapçası
Kala, var	اِلاَّ	Geçe, geçiyor	وَ
Çeyrek	رُبْعٌ	Yarım, buçuk	نِصْفٌ
Saniye	سَانِيَةٌ	20 dakika	ثُلُثٌ
Dakika	دَقِيقَةٌ	Saniyeler	سَوَانِيٌ
Saat	سَاعَةٌ	Dakikalar	دَقَائِقٌ
Öğlen	ظُهْراً	Saatler	سَاعَاتٌ
Bir saat içinde	خِلاَلَ سَاعَةٍ	Yaklaşık	حَوَالَي
Yarım saattir	مِنْ نِصْفِ سَاعَةٍ	İki saat süreyle	لِمُدَّةِ سَاعَتَيْنِ
Akşam	مَسَاءً	Saat 5'e kadar	لِغَايَةِ السَّاعَةِ الْخَامِسَةِ
Gece	بِاللَّيْلِ	Öğleden sonra	بَعْدَ الظُّهْرِ

Saatler ifade edilirken önce marife olarak saat kelimesi yazılır. Bunun yerine إِنَّهَا veya هِيَ de kullanılabilir. Ardından marife olarak belirtmek istediğimiz saat, sıra sayısı olarak yazılır. Ardında "geçiyor" kullanacaksak وَ ekleriz. Daha sonra dakikayı marife olarak yazarız. Saatler sıfat tamlaması şeklinde yazıldığı için harekeler aynı olur. "kala" kullanacaksak اِلاَّ ekleriz. Ondan sonraki dakika nekre ve fethalı olması gerekir. 11 ve 12 sayıları fetha üzere mebni (harekesi değişmeyen) olduğu için bunların harekesi her zaman fethadır. Bu sayılarda birinci sayı elif lam takısı alırken ikinci sayı (عَشَرَةَ) elif lam takısı almaz.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası
Saat 01.00	اَلسَّاعَةُ الْوَاحِدَةُ
Saat 05.30	اَلسَّاعَةُ الْخَامِسَةُ وَ النِّصْفُ

Saat 04.45	اَلسَّاعَةُ الْخَامِسَةُ إِلَّا رُبْعًا
Saat 06.20	إِنَّهَا السَّادِسَةُ وَالثُّلُثُ
Saat 09.02	هِيَ اَلتَّاسِعَةُ وَالدَّقِيقَتَانِ
Saat 11.30	إِنَّهَا الْحَادِيَةَ عَشَرَةَ وَ النِّصْفُ
11.45'te	فِي الثَّانِيَةَ عَشَرَةَ إِلَّا رُبْعًا
8.23'te	فِي اَلثَّامِنَةِ وَ الثَّلَاثِ وَالْعِشْرِينَ دَقِيقَةً
03.37'te	فِي اَلرَّابِعَةِ إِلَّا ثَلَاثًا وَ عِشْرِينَ دَقِيقَةً

13. İsim Tamlaması (İzafet Terkibi)

Arapça izafet terkibi olarak adlandırılan isim tamlaması Muzâf Muzâfun İleyh adıyla iki isimden oluşur. Muzaf tamlanan olup muzafun ileyh de tamlayandır. Bu iki mana açısından birbirini tamamlarlar. İzâfet terkibi Türkçe'ye çevrilirken genellikle önce muzâfun ileyh sonra muzâf tercüme edilir. Muzâfun ileyh bağlanırken ..ın, in, ..un, ün takısı alır. Muzâf cümledeki yerine göre hareke alır, yani fâil olduğunda merfû, mef'ûl olduğunda mansûb, veya harfi cerden sonra geldiğinde mecrûr olur. Muzâfun ileyh'in ise sonu hep mecrûrdur (esredir). İki ismin birbirine müzekkerlik-müenneslik veya müfret-tesniye-cemi hususunda uyması gerekmez. Muzafun ileyh marife olursa tamlama belirtili isim tamlaması, nekre olursa belirtisiz isim tamlaması olur.

Muzafun İleyh (Tamlayan)	Muzaf (Tamlanan)
الْوَلَدِ	قَلَمُ
Çocuğ**un**	kalemi
وَلَدٍ	قَلَمُ
(Herhangi) Bir çocuğun	kalemi
Harekesi her zaman mecrurdur. (Kesra) Marife olması için (اَلْ) takısı alabilir. Nekre olduğunda iki kesra alır.	Harekesi cümledeki yerine göre değişir. (اَلْ) takısı almaz. Tenvin almaz.

İzafet ikiden fazla isimden de oluşabilir. Zincirleme isim tamlaması dediğimiz bu terkipte harf-i tarifi veya tenvini en sondaki isim alır. Aradakiler bir sonrakine muzâf olarak esre alsa da harf-i tarif almaz.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası
Evin Bahçesinin Kapısı	بابُ حَدِيقَةِ الْبَيْتِ
(Herhangi Bir) Evin Bahçesinin Kapısı	بَابُ حَدِيقَةِ بَيْتٍ

Tamlamalı isimlerde harfi cerler tamlamanın önüne gelir.

Örnek:

Türkçesi	Arapçası
Sabah gazetesini okulun kütüphanesinde mi okudun?	هَلْ قَرَأْتِ جَرِيدَةَ الصَّباحِ فِي مَكْتَبَةِ الْمَدْرَسَةِ؟

Muzaf olan kelime tesniye (ikil) ya da cemi (çoğul) müzekker ise bu kelimelerin sonunda bulunan nun harfi silinir.

Örnekler:

İsim Tamlaması	İsim	Cemi Müzekker İsim
مُسْلِمُو اَلْبَلَدِ	اَلْبَلَدُ	مُسْلِمُونَ
مُسْلِمِي الْبَلَدِ	اَلْبَلَدُ	مُسْلِمِينَ
Ülkenin Müslümanları	Ülke	Müslümanlar

İsim Tamlaması	İsim	Cemi Müennes İsim
مُسْلِماتُ اَلْبَلَدِ	اَلْبَلَدُ	مُسْلِماتٌ
Ülkenin Müslümanları	Ülke	Müslümanlar

İsim Tamlaması	İsim	Tesniye Müzekker İsim
تِلْمِيذَا اَلْمَدْرَسَةِ	اَلْمَدْرَسَةُ	تِلْمِيذَانِ
تِلْمِيذَيْ اَلْمَدْرَسَةِ	اَلْمَدْرَسَةُ	تِلْمِيذَيْنِ
Okulun iki öğrencisi	Okul	İki Öğrenci

İsim Tamlaması	İsim	Tesniye Müzekker İsim
تِلْمِيذَتَا اَلْمَدْرَسَةِ	اَلْمَدْرَسَةُ	تِلْمِيذَتَانِ
تِلْمِيذَتَيْ اَلْمَدْرَسَةِ	اَلْمَدْرَسَةُ	تِلْمِيذَتَيْنِ
Okulun iki öğrencisi	Okul	İki Öğrenci

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası	Türkçesi	Arapçası
Bir evin kapısı	بَابُ بَيْتٍ	Evin kapısı	بَابُ الْبَيْتِ
Senin dayın	خَالُكَ	Muhammed'in kalemi	قَلَمُ مُحَمَّدٍ

Konuyla İlgili Cümle Örnekler:

Türkçesi	Arapçası
Bir çocuğun kitabı bulundu.	وُجِدَ كِتَابُ وَلَدٍ
Çocuğun kitabı bulundu.	وُجِدَ كِتَابُ الْوَلَدِ
İki çocuğun kitabı bulundu. (Nekre)	وُجِدَ كِتَابُ وَلَدَيْنِ
İki çocuğun kitabı bulundu. (Marife)	وُجِدَ كِتَابُ الْوَلَدَيْنِ
Okulun iki öğretmeni gitti. (Müzekker)	ذَهَبَ مُعَلِّمَا الْمَدْرَسَةِ
Okulun iki öğretmeni gitti. (Müennes)	ذَهَبَتْ مُعَلِّمَتَا الْمَدْرَسَةِ
Okulun öğretmenleri gitti. (Müzekker)	ذَهَبَ مُعَلِّمُو الْمَدْرَسَةِ
Okulun öğretmenleri gitti. (Müennes)	ذَهَبَتْ مُعَلِّمَاتُ الْمَدْرَسَةِ
Hâlit'in iki kitabını gördüm.	رَأَيْتُ كِتَابَيْ خَالِدٍ
Halit ana babasının ölümünden sonra ne yaptı?	ماذا فَعَلَ خالِدٌ بَعْدَ مَوْتِ والِدَيْهِ؟
Mü'minin kalbi Allah'ın evidir.	قَلْبُ الْمُؤْمِنِ بَيْتُ اللّٰهِ
Ahmet Cuma namazını şehrin mescidinde eda etti.	أَدَّى أَحْمَدُ صَلاَةَ الْجُمْعَةِ فِي مَسْجِدِ الْمَدِينَةِ
Tatil günlerinde ailemle başkente giderim.	فِي أَيَّامِ الْعُطْلَةِ أَذْهَبُ مَعَ عائِلَتِي إِلَى الْعاصِمَةِ

Okulun öğrencileri her işte ona sorarlar.	يَسْأَلُهُ طُلاَّبُ الْمَدْرَسَةِ فِي كُلِّ عَمَلٍ
Allah bütün insanları kıyamet gününde toplar.	يَجْمَعُ اللَّهُ النَاسَ جَمِيعاً فِي يَوْمِ الْقِيامَةِ

14. Sıfat Tamlaması

14.1. Sıfat

Varlıkların nasıl olduğunu, yani rengini, durumunu veya sayısını bildirene kelimelere denir. Kırmızı, sarı, büyük, küçük, uzun, kısa, birinci, beşinci gibi kelimeler sıfat grubuna giren kelimelerdir. Arapça olarak birkaç örnek verecek olursak: حَرٌّ sıcak; بَارِدٌ soğuk; صَغِيرٌ küçük; كَبِيرٌ büyük; جَدِيدٌ yeni; أَخْضَرُ yeşil gibi kelimeler sıfat grubuna giren kelimelerdir.

Sıfatlar isim grubunda yer alır ve ismin özelliklerini taşırlar. Yerine göre tenvin veya elif-lam takısı alırlar. Müfred, müsenna ve cemi olurlar. Müzekker veya müennes olurlar.

14.2. Sıfat Tamlaması

En az bir isim ve bir sıfattan meydana gelen tamlamadır. Arapçada sıfat tamlaması yapılırken önce isim sonra onu niteleyen sıfat gelir. Özelliği belirtilen isme mevsuf, diğer ifadeyle men'ut; özelliğe de sıfat, diğer ifadeyle na't denilir.

Sıfat (Na't)	**Mevsuf (Men'ut)**
جَمِيلَةٌ	بِنْتٌ
Güzel	bir kız
الْكَبِيرُ	اَلْوَلَدُ
Büyük	çocuk

14.3. Sıfat ve Mevsuf Uyumu

Sıfat mevsufa 4 yönden uyar:

14.3.1. Marifelik- Nekrelik

Mevsûf harfi tarifliyse sıfat da harf-i tarifli, mevsûf harf-i tarifsizse sıfat da harf-i tarifsiz yani nekre gelir.

Örnekler:

Türkçesi	**Arapçası**
Yeni topu getirdim.	أَحْضَرْتُ الْكُرَةَ الْجَدِيدَةَ

Yeni öğrenci futbol oynuyor.	يَلْعَبُ التِّلْمِيذُ الْجَدِيدُ كُرَةَ الْقَدَمِ

14.3.2. Müzekkerlik- Müenneslik

Mevsûf müennes ise sıfat da müennes, mevsûf müzekker ise sıfat da müzekkerdir.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası
Ayşe ortaokulda öğrencidir.	عَائِشَةُ طَالِبَةٌ فِي الْمَدْرَسَةِ الْمُتَوَسِّطَةِ
Muhammed lisede öğrencidir.	مُحَمَّدٌ طَالِبٌ فِي الْمَدْرَسَةِ الثَّانَوِيَّةِ

14.3.3. İ'rab (Hareke)

Mevsûf'un harekesi ne ise sıfatın da harekesi odur.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası
Küçük bir öğrenci büyük bir kütüphaneye gitti.	ذَهَبَتْ تِلْمِيذَةٌ صَغِيرَةٌ إِلَى مَكْتَبَةٍ كَبِيرَةٍ
O evde büyük bir kütüphaneye sahiptir.	هُوَ يَمْلِكُ مَكْتَبَةً كَبِيرَةً فِي الْبَيْتِ
Halit'in ninesi yeni bir evde oturuyor.	تَسْكُنُ جَدَّةُ خَالِدٍ فِي بَيْتٍ جَدِيدٍ

14.3.4. Sayı

Mevsûf müfred ise sıfat da müfred, mevsûf tesniye ise sıfat da tesniye, mevsûf cemi ise sıfat da cemi (çoğul) olur.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası
Ben yeni bir öğrenciyim.	أَنَا تِلْمِيذٌ جَدِيدٌ
Büyük evin şehirdedir.	بَيْتُكَ الْكَبِيرُ فِي الْمَدِينَةِ
Ondan iki parlak göz bakıyor.	تَنْظُرُ مِنْهُ عَيْنَانِ بَرَّاقَتَانِ
Kütüphaneden iki yeni kitap aldım.	أَخَذْتُ مِنَ الْمَكْتَبَةِ كِتَابَيْنِ جَدِيدَيْنِ
Başarılı öğrenciler geldi.	حَضَرَ التَّلَامِيذُ النَّاجِحُونَ

Çalışkan öğrenciler imtihanda başarılı oldu.	نَجَحَتِ التِّلْمِيذاَتُ الْمُجْتَهِداَتُ فِي الإِمْتِحاَنِ

Not 1: İnsanlara ait kırık bir çoğul (cemi teksir) genel olarak eğer mevcut ise kırık bir sıfat alır, aksi halde kurallı bir sıfat alır.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası
Büyük yaşlılar	شُيُوخٌ كِباَرٌ
İhlaslı yaşlılar	شُيُوخٌ مُخْلِصُونَ

Not 2: Müennes şahıslara ait çoğullar kurallı dişil çoğullar alır.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası
Büyük kızlar	بَناَتٌ كَبِيراَتٌ
İhlaslı kadınlar	نِساَءٌ مُخْلِصاَتٌ

Not 3: Kur'an'da bütün kurallı dişil çoğullar (cemi müennes sâlim) ve hatta cansız eşyalar tam uyuşma düzeninde sıfat alabilmektedir.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası
Açık işaretler	آياَتٌ بَيِّناَتٌ
Asma bahçeler	جَناَّتٌ مَعْرُوشاَتٌ

Fakat günümüz Arapça'sında Kur'ân'dan farklı olarak, insanların dışındaki (eşyalara ait) çoğullar, daha ziyade eksik uyuşma gösterir. İnsanlar dışındaki şeylere ait olan çoğullar eksik uyuşmalı sıfat alır, yani sıfat müfred münnestir.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası
Büyük şehirler	مُدُنٌ كَبِيرَةٌ
Küçük evler	بُيُوتٌ صَغِيرَةٌ

Not 4: Bir mevsuf birden fazla sıfat alabilir.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası
Uzun, güzel bir kalem	قَلَمٌ طَوِيلٌ جَمِيلٌ
Çalışkan, ihlaslı bir kız öğrenci	تِلْمِيذَةٌ مُجْتَهِدَةٌ مُخْلِصَةٌ

Not 5: Bazen isim ve sıfat tamlamaları bir arada bulunabilir. Böyle durumlarda isim tamlaması önce yazılır. Sıfat en sona getirilir. Sıfat hangi kelimeyi niteleyecekse ona uyum sağlar.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası
Evin büyük bahçesi	حَدِيقَةُ الْمَنْزِلِ الْكَبِيرَةُ
Büyük evin bahçesi	حَدِيقَةُ الْمَنْزِلِ الْكَبِيرِ

15. İsmi Tafdîl

Ortak bir sıfatta, iki şeyi veya iki kimseyi karşılaştırmak ya da birinin diğerlerinden ortak bir sıfatta daha üstün olduğunu göstermek için fiilden türetilmiş isimlerdir. Türkçede, "Daha büyük, en büyük; daha güzel, en güzel" şeklinde anlatılan ifadelerin karşılığıdır. Müzekkerlerde أَفْعَلُ müenneslerde فُعْلَى vezninde yapılır.

Örnekler:

Türkçesi	Müennes	Müzekker	Türkçesi	Sıfat
Daha büyük	كُبْرَى	أَكْبَرُ	Büyük	كَبِيرٌ
Daha küçük	صُغْرَى	أَصْغَرُ	Küçük	صَغِيرٌ
Daha uzun	طُولَى	أَطْوَلُ	Uzun	طَوِيلٌ
Daha güzel	جُمْلَى	أَجْمَلُ	Güzel	جَمِيلٌ
Daha iyi	حُسْنَى	أَحْسَنُ	İyi	حَسَنٌ
Daha doğru	صُدْقَى	أَصْدَقُ	Doğru	صَدِيقٌ
Daha faydalı	نُفْعَى	أَنْفَعُ	Faydalı	نَافِعٌ
Daha çok	كُثْرَى	أَكْثَرُ	Çok	كَثِيرٌ

Daha az	قُلَّى	اَقَلُّ	Az	قَلِيلٌ
Daha şiddetli	شُدَّى	أَشَدُّ	Şiddetli	شَدِيدٌ

15.1. İsmi Tafdilin Tesniye ve Çoğulu

Aşağıdaki tabloda ism-i tafdilin müfret, tesniye ve cemi durumları gösterilmiştir.

Cemi	Tesniye	Müfret	
أَكْبَرُونَ	اَكْبَرَانِ	أَكْبَرُ	Müzekker (Merfu)
أَكْبَرِينَ	اَكْبَرَيْنِ	أَكْبَرَ	Müzekker (Nasp ve Cer)
Daha büyükler	(İki) daha büyük	Daha büyük	Türkçesi
كُبْرَيَاتٌ	كُبْرَيَانِ	كُبْرَى	Müennes (Merfu)
كُبْرَيَاتٍ	كُبْرَيَيْنِ	كُبْرَى	Müennes (Nasp ve Cer)

15.2. İsm-i Tafdîlin Cümle İçinde Kullanılışı

İsm-i tafdîlin derecelendirmesi maddeler halinde şöyle özetlenebilir.

اَلْأَكْبَرُ	أَكْبَرُ مِنْ	كَبِيرٌ	Müzekker
En büyük	...den daha büyük	Büyük	Türkçesi
اَلْكُبْرَى	أَكْبَرُ مِنْ	كَبِيرَةٌ	Müennes

1. (أَفْعَلُ) vezni kıyaslananların <u>cinsiyeti ve sayısına</u> bakmaksızın ortak kullanılır.

Örnekler:

Türkçesi	**Arapçası**
Ben senden daha bilgiliyim.	أَنَا أَعْلَمُ مِنْكَ
O (kadın) ondan (o adamdan) daha cömerttir.	هِيَ أَكْرَمُ مِنْهُ
Onlar bizden daha büyüktür.	هُمْ أَكْبَرُ مِنَّا

2. Karşılaştırma için kullanıldığında (مِنْ) harf-i ceri kullanılır. Kıyas yapılırken ister müennes olsun ister müzekker, isterse sayı bakımından müfred, tesniye veya cemi olsun hepsi için de (فُعْلَى) <u>değil</u> (أَفْعَلُ) vezni kullanılır. Buna dikkat edilmelidir.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası
İlim cehaletten daha yararlıdır.	اَلْعِلْمُ أَنْفَعُ مِنَ الْجَهْلِ.
Halit Bekir'den daha büyüktür.	خَالِدٌ أَكْبَرُ مِنْ بَكْرٍ.
Halit Bekir'den daha bilgilidir.	خَالِدٌ أَعْلَمُ مِنْ بَكْرٍ.
Fatma Ayşe'den daha bilgilidir.	فَاطِمَةُ أَعْلَمُ مِنْ عَائِشَةَ.
Okul kütüphaneden daha büyüktür.	اَلْمَدْرَسَةُ أَكْبَرُ مِنَ الْمَكْتَبَةِ.
İki kız çocuktan daha küçüktür.	اَلطِّفْلَتَانِ أَصْغَرُ مِنَ الْوَلَدِ.
Erkekler kadınlardan daha zengindir.	اَلرِّجَالُ أَغْنَى مِنَ النِّسَاءِ.
Benim işim seninkinden daha zordur.	أَمْرِي أَصْعَبُ مِنْ أَمْرِكَ.

3. En üstünlük hali birkaç şekilde olur.

A) (أَفْعَلُ) vezni karşılaştırma yapılmadığında yani (مِنْ) harf-i ceri ile kullanılmadığında "en üstünlük" anlamı verir.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası
Allah en büyüktür.	اللهُ أَكْبَرُ
Allah en çok bilendir.	اللهُ أَعْلَمُ
Yetimin malına en güzel (yolun) dışında yaklaşmayın.	لاَ تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إلاَّ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ

B) Harf-i tarif alan ism-i tafdîl "en üstünlük" halindedir. Bu en üstünlük hali, bir isme sıfat olabilir veya haber durumunda da gelebilir. Karşılaştırma yapıldığında aranmayan uygunluk "en üstünlük" durumunda aranır. Başında harf-i tarif bulunan ism-i tafdîl ait olduğu isimle (yani mevsûfuyla) sayı (müfred, tesniye, cemi) ve cinsiyet (müzekkerlik –müenneslik) gibi her bakımdan uyuşur.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası
En büyük kız	اَلْبِنْتُ الْكُبْرَى
En güzel isimler	اَلْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى

Onlar en keremlilerdir.	هُمُ الْأَكْرَمُونَ
O en faziletli kadındır.	هِيَ الْمَرْأَةُ الْفُضْلَى
O ikisi en faziletli kız öğrencilerdir.	هُماَ الطاَّلِبَتاَنِ الْفُضْلَياَنِ

C) İsm-i tafdîl başına harf-i tarif aldığında en üstünlük özelliği gösterdiği gibi muzaf durumunda olduğunda da en üstünlük özelliği belirtir.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası
Adamların en kuvvetlisi	أَقْوَى الرِّجاَلِ
Kadınların en cömerdi	أَكْرَمُ النِّساَءِ
Onların en çoğu	أَكْثَرُهُمْ
Çocuklarının en büyüğü	أَكْبَرُ أَوْلاَدِهِ
Bilgi rütbelerin en üstünüdür.	اَلْعِلْمُ أَعْلَى الرُّتَبِ
Ayşe sınıftaki kızların en çalışkanıdır.	عاَئِشَةُ أَنْشَطُ التِّلْميذاَتِ فِي الصَّفِّ

D) Müfred nekre bir isimle birlikte tamlama durumunda olduğunda da en üstünlük hali oluşur.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası
En güçlü adam	أَقْوَى رَجُلٍ
En cömert kadın	أَكْرَمُ امْرَأَةٍ
Onun en büyük oğlu	أَكْبَرُ وَلَدٍ لَهُ
En alt seviyeye kadar	إِلَى أَدْنَى حَدٍّ
O takımdaki en hızlı oyuncudur.	هُوَ أَسْرَعُ وَلَدٍ فِي الْفَرِيقِ
Ramazan'daki en efdal gecenin ismi nedir?	ماَ اسْمُ أَفْضَلِ لَيْلَةٍ فِي رَمَضاَنَ؟
Bilgi en iyi süstür.	اَلْعِلْمُ أَفْضَلُ زِينَةٍ
Hastanedeki en çalışkan hemşire kimdir?	مَنْ أَنْشَطُ مُمَرِّضَةٍ فِي الْمُسْتَشْفَي؟

Zeynep hastanedeki en çalışkan hemşiredir.	زَيْنَبُ أَنْشَطُ مُمَرِّضَةٍ فِي الْمُسْتَشْفَى

Kısaca; ism-i tafdîl başına harf-i tarif aldığında ve muzaf olarak kullanıldığında "en, pek çok" manalarında kullanılır.

15.3. İsm-i Tafdîl'in Diğer Özellikleri

(خَيْرٌ) ve (شَرٌّ) kelimeleri (مِنْ) ile kıyaslama yapıldığında "daha iyi" ve "daha kötü" anlamını verirler, müzekker- müennes ayrımı olmadığı gibi sıfat uyuşması da göstermezler.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası
Ben ondan daha hayırlıyım.	أَنا خَيْرٌ مِنْهُ
Onlar sizden daha kötüdür.	هُمْ شَرٌّ مِنْكُمْ
Namaz uykudan daha hayırlıdır.	اَلصَّلاَةُ خَيْرٌ مِنَ النَّوْمِ

(خَيْرٌ) ve (شَرٌّ) kelimeleri nekre müfred bir isim veya marife çoğul bir isimle tamlama hali oluşturduklarında en üstünlük halini gösterirler.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası
Siz en iyi topluluk idiniz (ya da oldunuz).	كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ
O kâfirlerin en kötüsüdür.	هُوَ شَرُّ الْكَافِرِينَ

(قَلِيلٌ az) ve (شَدِيدٌ şiddetli) gibi iki aynı harfin arasında illet harfi olan fiiller, ism-i tafdîl (أَفْعَلُ) veznine girince, illet harfi atılıp son iki harf (أَقَلُّ) ve (أَشَدُّ) gibi şeddeli hale getirilerek ism-i tafdîlleri yapılır.

İsm-i tafdîl sülâsî, tam, çekimi olan, müsbet ve mâlum fiilden türer (elde edilir). Sülâsi olmayan, nâkıs, câmid (mâzîsi çekilip muzârisi çekilmeyen yani tam çekimi olmayan), menfî ve meçhûl fiilden türemez. Fiil bu şartları taşımıyorsa, normalde ism-i tafdîli olmaz. Böyle fiillerden ism-i tafdîl elde etmek için (أَشَدُّ) daha şiddetli, (أَكْثَرُ) daha çok, (أَقَلُّ) daha az, (أَعَزُّ) daha kuvvetli, daha güçlü, (أَعْظَمُ) daha büyük, (أَحَبُّ) daha sevgili, (أَضْعَفُ) daha zayıf, (أَقْوَى) daha kuvvetli, gibi bir kelimeden sonra sülâsî dışındaki fiilin masdarı getirilir. Nekre ve mansûb olan bu isim, kıyaslama veya en üstünlük halinin neye nisbetle ifade edildiğini gösterir. Bundan dolayı bu mansûb isim temyiz adını alır. Aynı şekilde bu durum, üstünlük kalıbına giremeyen diğer sıfatları ifade etmede de geçerlidir.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası
Sen benden daha çalışkansın.	أَنْتَ أَكْثَرُ مِنِّي اجْتِهَاداً
O (kadın) ilim bakımından onlardan (o erkeklerden) daha fazladır.	هِيَ أَكْثَرُهُمْ عِلْماً
O (erkek) o (kadın)dan daha az güvenilirdir.	هُوَ أَقَلُّ مِنْهَا صِدْقاً
Bu kitap o kitaptan daha kırmızıdır.	هَذاَ الْكِتاَبُ أَشَدُّ حُمْرَةً مِنْ ذَلِكَ الْكِتاَبِ
Aişe mutlu bir anne midir?	هَلْ عاَئِشَةُ أُمٌّ سَعِيدَةٌ ؟
Evet, Aişe annelerin en mutlusudur.	نَعَمْ، عاَئِشَةُ أَكْثَرُ الْأُمَّهاَتِ سَعاَدَةً

16. Muzâri Fiil (Gâib-Gâibe-Muhâtab-Muhâtaba-Mütekellim)

16.1. Tanımı ve Kuralları

Şimdiki zaman, geniş zaman ve gelecek zamanda bir iş, bir oluş ve bir hareket bildiren fiillere denir. Muzari fiil için şu kaideleri sıralayabiliriz:

1. Muzari fiil mazi fiilden yapılmaktadır. Mazi fiilin başına elif, te, ye ve nun (ا ت ى ن) harflerinden biri şahsa göre getirilir. Bu harfler “eteyne” (اَتَيْنَ) kelimesinde bir araya gelmiştir. Bu harflere “Muzaraat harfleri” denilir.

2. Muzaraat harflerinin harekesi sülâsi (üç harfli fiiller), humâsi (beş harfli fiiller) ve südâsi (altı harfli fiiller) fiillerde fethadır. Rubâi fiillerde ise damme yani ötredir.

3. Mazi fiil muzari yapılırken fiilin sonuna bir takım ekler getirilir. Sonuna ek gelmediği yerlerde harekesi damme yani ötre olur.

4. Sülâsi mazi fiil muzari fiile çevrildiğinde orta harfinin harekesi fiilden fiile göre değişir. Sülasi fiillerin muzari sigasını öğrenmek için sözlüğe bakmak gerekir. Yani sülasi fiillerin muzarisi semaîdir. Hâlbuki rubâi (dört harfli), humâsi ve südâsi fiillerde muzari fiil belli kalıplara göre gelir.

5. Muzari fiilin başına “se” (سَ) getirilerek “yakın gelecek zaman” ve “sevfe” (سَوْفَ) getirilerek de “uzak gelecek zaman” elde edilir. Mesela: يَكْتُبُ “yazar” fiilinin başına “se” (سَ) getirerek سَيَكْتُبُ şeklinde söyleyecek olursak, mana “yazacak” anlamına gelir. Eğer سَوْفَ يَكْتُبُ dersek, bu da uzak gelecek zamanda “yazacak” manasına gelir.

Örnekler:

Türkçesi	Muzari	Mazi	Türkçesi	Muzari	Mazi

Vuruyor	يَضْرِبُ	ضَرَبَ	Yardım ediyor	يَنْصُرُ	نَصَرَ
Biliyor	يَعْلَمُ	عَلِمَ	Açıyor	يَفْتَحُ	فَتَحَ
Zannediyor	يَحْسِبُ	حَسِبَ	Güzelleşiyor	يَحْسُنُ	حَسُنَ

Fiil-i muzâride dikkat edilmesi gereken husus şudur: Yukarıda örnek olarak gösterilen ve أَتَيْنَ harflerinden biriyle başlayan sülâsi (üç harfli) fiillerin ortak noktası; muzaraat harflerinin üstünle başlaması ve hepsinin son harfinin harekesinin merfû olmasıdır. Ortadaki harfin harekesi ise değişkendir. Üstün, ötre veya esre olarak gelebilir ve bunun belli bir kaidesi yoktur. Ancak ezberlenmek ve sözlükten bakılmak suretiyle orta harfi bilinir. Sülasi mücerret dediğimiz üçlü fiillerde mâzî ile muzâri fiil aşağıdaki altı şekilden biriyle meydana gelir:

Türkçesi	Muzari	Mazi	Türkçesi	Muzari	Mazi	Bab
Alıyor	يَأْخُذُ	أَخَذَ	Öldürüyor	يَقْتُلُ	قَتَلَ	**1. Bab**
Dönüyor	يَرْجِعُ	رَجَعَ	Oturuyor	يَجْلِسُ	جَلَسَ	**2. Bab**
Soruyor	يَسْأَلُ	سَأَلَ	Gidiyor	يَذْهَبُ	ذَهَبَ	**3. Bab**
Korkuyor	يَجَلُ	وَجِلَ	Şahit oluyor	يَشْهَدُ	شَهِدَ	**4. Bab**
Büyük oluyor	يَكْبُرُ	كَبُرَ	Çirkin oluyor	يَقْبُحُ	قَبُحَ	**5. Bab**
Seviyor	يَمِقُ	وَمِقَ	Mirasçı oluyor	يَرِثُ	وَرِثَ	**6. Bab**

16.2. Muzari Fiilin Çekimi

Müennesi	Türkçesi	Müzekkeri
أَكْتُبُ	Ben yazıyorum.	أَكْتُبُ
تَكْتُبِينَ	Sen yazıyorsun.	تَكْتُبُ
تَكْتُبُ	O yazıyor.	يَكْتُبُ
نَكْتُبُ	Biz yazıyoruz.	نَكْتُبُ
تَكْتُبْنَ	Siz yazıyorsunuz.	تَكْتُبُونَ
يَكْتُبْنَ	Onlar yazıyorlar.	يَكْتُبُونَ
نَكْتُبُ	Biz ikimiz yazıyoruz.	نَكْتُبُ
تَكْتُبَانِ	Siz ikiniz yazıyorsunuz.	تَكْتُبَانِ

تَكْتُبَانِ	O ikisi yazıyor.	يَكْتُبَانِ

Not: Mâzîdeki ilk harfi hemze olan أَكَلَ (yedi) –أَمَرَ (emretti)- أَخَذَ (aldı) gibi fiillerin hemzeleri, muzâri mütekellim vahde (ben) siygalarında, iki hemze yan yana geldiği için (أَأْكُلُ) şeklinde değil, birleştirilerek آكُلُ (yerim), آمُرُ (emrederim, emrediyorum), آخُذُ (alırım, alıyorum) şeklinde uzatılan tek hemze halinde söylenir.

Başka bir muzari fiil çekim tablosu:

جَمْعٌ (Çoğul)	تَثْنِيَةٌ (İkil)	مُفْرَدٌ (Tekil)	Açıklama	
يَعْلَمُونَ	يَعْلَمَانِ	يَعْلَمُ	غَائِبٌ (مُذَكَّرٌ) (Müzekker)	Uzaktakiler
Onlar biliyorlar	O ikisi biliyor	O biliyor	Türkçesi	
يَعْلَمْنَ	تَعْلَمَانِ	تَعْلَمُ	غَائِبَةٌ (مُؤَنَّثٌ) (Müennes)	
تَعْلَمُونَ	تَعْلَمَانِ	تَعْلَمُ	مُخَاطَبٌ (مُذَكَّرٌ) (Müzekker)	Yakındakiler
Sizler biliyorsunuz	Siz ikiniz biliyorsunuz	Sen biliyorsun	Türkçesi	
تَعْلَمْنَ	تَعْلَمَانِ	تَعْلَمِينَ	مُخَاطَبَةٌ (مُؤَنَّثٌ) (Müennes)	
نَعْلَمُ	نَعْلَمُ	اَعْلَمُ	مُتَكَلِّمٌ (مُشْتَرَكٌ) (Ortak)	Kendisi
Bizler biliyoruz	Biz ikimiz biliyoruz	Ben biliyorum	Türkçesi	

17. İsm-i Fâil

17.1. Üç Harfli (Sülasi) Fiillerin İsmi Faili

Fiilden türeyen ve işi yapanı gösteren isim cinsinden kelimelerdir. Sülasi fiilin ism-i faili (فَاعِلٌ) vezninde gelir. Mesela: كَتَبَ "Yazdı" manasındadır. Bu fiilin ism-i faili كَاتِبٌ şeklindedir ve "yazan" manasındadır. Gördüğünüz gibi ism-i fail (فَاعِلٌ) vezninde gelmiştir.

ضَرَبَ "Dövdü" manasındadır. Bu fiilin ism-i faili ضَارِبٌ şeklindedir ve "döven" manasındadır. نَصَرَ "Yardım etti" manasındadır. Bu fiilin ism-i faili نَاصِرٌ şeklindedir ve manası "yardım eden" manasındadır. فَتَحَ "Açtı" manasındadır. Bu fiilin ism-i faili فَاتِحٌ şeklindedir ve "açan" manasındadır. Ayrıca ism-i faili müennes yapmak için sonuna yuvarlak te (ة) getirilir. فَاتِحَةٌ gibi.

İsm-i failin tekil, ikil ve çoğulu aşağıdaki gibidir.

Çoğul	İkil	Tekil		
كَاتِبُونَ	كَاتِبَانِ	كَاتِبٌ	Merfu	Müz

Yazanlar	İki yazan	Yazan	Türkçesi	
كَاتِبِينَ	كَاتِبَيْنِ	كَاتِباً	Nasp ve Cer	
كَاتِبَاتٌ	كَاتِبَتَانِ	كَاتِبَةٌ	Merfu	Müennes
Yazanlar	İki yazan	Yazan	Türkçesi	
كَاتِبَاتٍ	كَاتِبَتَيْنِ	كَاتِبَةً	Nasp ve Cer	

17.2. Dört ve Daha Fazla Harfli Fiillerin İsmi Faili

Bu fiillerin ismi faiili, muzarisi esas alınarak yapılır. Şöyle ki: İlk önce muzari fiilin malumunun muzaraat harfi atılır. Sonra başa ötreli bir "mim" getirilir. Eğer orta harfi esre değilse esrelenir ve sonu tenvinlenir. Mesela: عَلَّمَ fiilinin muzarisi يُعَلِّمُ şeklindedir. İlk önce baştaki muzarat harfini atarız, عَلِّمُ olur. Sonra ötreli mim getiririz, مُعَلِّمٌ olur. Yani عَلَّمَ fiilinin ism-i faili مُعَلِّمٌ şeklindedir.

18. Muzâri Fiil (Olumsuz)

18.1. Şimdiki Zamanın Olumsuzu

Muzâri fiilin başına مَا getirilmek suretiyle şimdiki yani şu andaki geçici, uzun sürmeyecek olan bir olumsuzluk yapılmış olur.

Örnekler:

Türkçesi	Olumsuzu	Türkçesi	Arapçası
İçmiyor	مَا يَشْرَبُ	İçiyor	يَشْرَبُ
Yazmıyor	مَا يَكْتُبُ	Yazıyor	يَكْتُبُ
Gitmiyorum	مَا أَذْهَبُ	Gidiyorum	أَذْهَبُ

Konuyla İlgili Cümle Örnekleri:

Türkçesi	Arapçası
İki kız kardeş müzeye giriyor mu?	هَلْ تَدْخُلُ الْأُخْتَانِ الْمُتْحَفَ؟
Hayır, iki kız kardeş müzeye girmiyor.	لاَ. اَلْأُخْتَانِ مَا تَدْخُلاَنِ الْمُتْحَفَ
Çocuklar elbiseleri giyiyor mu?	هَلْ يَلْبَسُ الْأَوْلاَدُ الْمَلاَبِسَ؟
Hayır, çocuklar onları giymiyorlar.	لاَ. اَلْأَوْلاَدُ مَا يَلْبَسُونَهَا

Kız öğrenciler sınıfa giriyor mu?	هَلْ تَدْخُلُ التِّلْمِيذَاتُ الصَّفَّ؟
Hayır, kız öğrenciler ona (oraya) girmiyor.	لاَ، اَلتِّلْمِيذَاتُ ماَ يَدْخُلْنَهُ

18.2. Geniş Zamanın Olumsuzu

Geniş zamanın olumsuzunu yapmak için muzârî fiilin başına لاَ getirilir. En çok kullanılan olumsuzluk edatı budur.

Örnekler:

Türkçesi	Olumsuzu	Türkçesi	Arapçası
İçmez	لاَ يَشْرَبُ	İçer	يَشْرَبُ
Yazmaz	لاَ يَكْتُبُ	Yazar	يَكْتُبُ
Gitmem	لاَ أَذْهَبُ	Gidiyorum	أَذهَبُ

Konuyla İlgili Cümle Örnekleri:

Türkçesi	Arapçası
İki kız kardeş müzeye girmez mi?	هَلْ تَدْخُلُ الْأُخْتاَنِ الْمُتْحَفَ؟
Hayır, iki kız kardeş müzeye girmez.	لاَ، اَلْأُخْتاَنِ لاَ تَدْخُلاَنِ الْمُتْحَفَ
Çocuklar elbiseleri giymez mi?	هَلْ يَلْبَسُ الْأَوْلاَدُ الْمَلاَبِسَ؟
Hayır, çocuklar onları giymezler.	لاَ، اَلْأَوْلاَدُ لاَ يَلْبَسُونَهَا
Kız öğrenciler sınıfa girmez mi?	هَلْ تَدْخُلُ التِّلْمِيذَاتُ الصَّفَّ؟
Hayır, kız öğrenciler ona (oraya) girmez.	لاَ، اَلتِّلْمِيذَاتُ لاَ يَدْخُلْنَهُ

18.3. Gelecek Zamanın Olumsuzu

A) Gelecek zamanın olumsuzunu yapmak için muzârî fiilin başına لاَ getirilir. Bu şekilde gelecek zamanın olumsuzu yapılabileceği gibi sevfe (سَوْفَ) den sonra لاَ getirilerek de yapılabilir. Bunun yanında fiilin başına gelecek zaman yapmak için sin (سَ) getirilmiş ise لاَ ondan önce getirilerek olumsuz yapılır. Bu olumsuzluk kesinlik ifade etmez ancak çoğunlukla, hemen hemen olumsuz anlamı verir.

Örnekler:

Türkçesi	Olumsuzu	Türkçesi	Arapçası

İçmeyecek	سَوْفَ لاَ يَشْرَبُ	İçecek	سَوْفَ يَشْرَبُ
Yazmayacak	سَوْفَ لاَ يَكْتُبُ	Yazacak	سَوْفَ يَكْتُبُ
Gitmeyecek	سَوْفَ لاَ أَذْهَبُ	Gideceğim	سَوْفَ أَذهَبُ
İçmeyecek	لاَ سَيَشْرَبُ	İçecek	سَيَشْرَبُ
Yazmayacak	لاَ سَيَكْتُبُ	Yazacak	سَيَكْتُبُ
Gitmeyecek	لاَ سَأَذْهَبُ	Gideceğim	سَأَذْهَبُ

Konuyla İlgili Cümle Örnekleri:

Türkçesi	Arapçası
İki kız kardeş müzeye girmez mi?	هَلْ تَدْخُلُ الْأُخْتَانِ الْمُتْحَفَ؟
Hayır, iki kız kardeş müzeye girmez.	لاَ، اَلْأُخْتَانِ لاَ تَدْخُلاَنِ الْمُتْحَفَ
Çocuklar elbiseleri giymez mi?	هَلْ يَلْبَسُ الْأَوْلاَدُ الْمَلاَبِسَ؟
Hayır, çocuklar onları giymezler.	لاَ، اَلْأَوْلاَدُ لاَ يَلْبَسُونَهَا
Kız öğrenciler sınıfa girmez mi?	هَلْ تَدْخُلُ التِّلْمِيذَاتُ الصَّفَّ؟
Hayır, kız öğrenciler ona (oraya) girmez.	لاَ، اَلتِّلْمِيذَاتُ لاَ يَدْخُلْنَهُ

Not: لاَ ve مَا birbirlerinin yerlerine de kullanılabilirler.

B) Gelecek zamanın kesinlik bildiren olumsuzunu yapmak için muzâri fiilin başına لَنْ getirilir. Fiilin son harfinin harekesi de fetha yapılır. Fiilin sonunda efâl-i hamse nunu varsa nun harfi atılır. Nun-u nisvelere mebni oldukları için dokunulmaz. Bu nunlar muzari müennes çoğul fiillerde bulunur. Müzekker çoğul muzari fiildeki nun atıldıktan sonra elif ilave edilir.

Örnekler:

جَمْعٌ (Çoğul)	تَثْنِيَةٌ (İkil)	مُفْرَدٌ (Tekil)	Açıklama	
لَنْ يَعْلَمُوا	لَنْ يَعْلَمَا	لَنْ يَعْلَمَ	غَائِبٌ (مُذَكَّرٌ) (Müzekker)	Uzaktakiler
Onlar bilmeyecekler	O ikisi bilmeyecek	O bilmeyecek	Türkçesi	
لَنْ يَعْلَمْنَ	لَنْ تَعْلَمَا	لَنْ تَعْلَمَ	غَائِبَةٌ (مُؤَنَّثٌ) (Müennes)	

لَنْ تَعْلَمُوا	لَنْ تَعْلَمَا	لَنْ تَعْلَمَ	(مُذَكَّرٌ) مُخَاطَبٌ (Müzekker)	Yakındakiler
Sizler bilmeyeceksiniz	Siz ikiniz bilmeyeceksiniz	Sen bilmeyeceksin	Türkçesi	
لَنْ تَعْلَمْنَ	لَنْ تَعْلَمَا	لَنْ تَعْلَمِي	(مُؤَنَّثٌ) مُخَاطَبَةٌ (Müennes)	
لَنْ نَعْلَمَ	لَنْ نَعْلَمَ	لَنْ اَعْلَمَ	(مُشْتَرَكٌ) مُتَكَلِّمٌ (Ortak)	Kendisi
Bizler bilmeyeceğiz	Biz ikimiz bilmeyeceğiz	Ben bilmeyeceğim	Türkçesi	

19. Mâzî Fiil (Gâib-Gâibe-Muhâtab-Muhâtaba-Mütekellim)

19.1. Tanımı ve Kuralları

Geçmiş zamanda, yani söylendiği andan önce meydana gelen fiillere denir. "Gitti, oturdu, yazdı, gitmişti, okumuştu" gibi fiiller mazi fiil grubuna giren fiillerdir.

Fiili maziler –gerek malum ve gerekse meçhul olsunlar- Türkçeye en çok "dili geçmiş zaman" ile bazen de "mişli geçmiş zaman" ile tercüme edilir. Demek oluyor ki, hangisi daha uygun düşerse öyle tercüme edilir. Mesela كَتَبَ yazdı yahut yazmış. Fiili maziler bazen de "dua kipi" anlamında gelir. Mesela رَحِمَ اللّٰهُ Allah rahmet etsin, قَتَلَ اللّٰهُ Allah öldürsün.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası	Türkçesi	Arapçası
Geldi	حَضَرَ	Yardım etti	نَصَرَ
Kırdı	كَسَرَ	Açtı	فَتَحَ
Duydu	سَمِعَ	Buldu	وَجَدَ

19.2. Mazi Fiilin Çekimi

Müennesi	Türkçesi	Müzekkeri
كَتَبْتُ	Ben yazdım	كَتَبْتُ
كَتَبْتِ	Sen yazdın	كَتَبْتَ
كَتَبَتْ	O yazdı	كَتَبَ
كَتَبْنَا	Biz yazdık	كَتَبْنَا

كَتَبْتُنَّ	Siz yazdınız	كَتَبْتُمْ
كَتَبْنَ	Onlar yazdılar	كَتَبُوا
كَتَبْنَا	Biz ikimiz yazdık.	كَتَبْنَا
كَتَبْتُمَا	Siz ikiniz yazdınız.	كَتَبْتُمَا
كَتَبَتَا	O ikisi yazdı.	كَتَبَا

Başka bir muzari fiil çekim tablosu:

جَمْعٌ (Çoğul)	تَثْنِيَةٌ (İkil)	مُفْرَدٌ (Tekil)	Açıklama	
عَلِمُوا	عَلِمَا	عَلِمَ	غَائِبٌ (مُذَكَّرٌ) (Müzekker)	Uzaktakiler
Onlar bildiler	O ikisi bildi	O bildi	Türkçesi	
عَلِمْنَ	عَلِمَتَا	عَلِمَتْ	غَائِبَةٌ (مُؤَنَّثٌ) (Müennes)	
عَلِمْتُمْ	عَلِمْتُمَا	عَلِمْتَ	مُخَاطَبٌ (مُذَكَّرٌ) (Müzekker)	Yakındakiler
Sizler bildiniz	Siz ikiniz bildiniz	Sen bildin	Türkçesi	
عَلِمْتُنَّ	عَلِمْتُمَا	عَلِمْتِ	مُخَاطَبَةٌ (مُؤَنَّثٌ) (Müennes)	
عَلِمْنَا	عَلِمْنَا	عَلِمْتُ	مُتَكَلِّمٌ (مُشْتَرَكٌ) (Ortak)	Kendisi
Bizler bildik	Biz ikimiz bildik	Ben bildim	Türkçesi	

20. Mâzî Fiil (Olumsuz)

20.1. Harfu Nefy

Mâzî fiilin başına مَا olumsuz takısı eklenir.

Örnekler:

Türkçesi	Olumsuzu	Arapçası	Türkçesi	Olumsuzu	Arapçası
Bilmediler	مَا عَلِمُوا	عَلِمُوا	Yazmadım	مَا كَتَبْتُ	كَتَبْتُ
Yardım etmedin	مَا نَصَرْتَ	نَصَرْتَ	İçmediniz	مَا شَرِبْتُمْ	شَرِبْتُمْ
Bulmadık	مَا وَجَدْنَا	وَجَدْنَا	Vurmadın	مَا ضَرَبْتَ	ضَرَبْتَ

Konuyla İlgili Cümle Örnekleri:

Türkçesi	Arapçası
Kapıyı açmadınız.	ماَ فَتَحْتُمُ الْبَابَ
Ata vurmadın.	ماَ ضَرَبْتَ الْحِصَانَ
Kalemi bulmadık.	مَا وَجَدْنَا الْقَلَمَ
Adil gazeteyi okumadı.	عاَدِلٌ ماَ قَرَأَ الصَّحِيفَةَ
İbrahim kalemi almadı.	إِبْراَهِيمُ ماَ أَخَذَ الْقَلَمَ
Hatice kitabı açmadı.	خَدِيجَةُ ماَ فَتَحَتِ الْكِتاَبَ

Not 1: İki fiil birlikte olumsuz yapılacaksa لاَ kullanılır. Mutlak olumsuzluk ifade eder.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası
Ne yedim ne de içtim.	لا أَكَلْتُ ولا شَرِبْتُ
Ne biz onları gördük ne de onlar bizi gördü.	لاَ رَأَيْنَاهُمْ ولَا رَأَوْنَا

Not 2: Mazi fiilin başına لاَ getirilirse gereklilik bildirir.

Örnekler:

Türkçesi	Arapçası
Kapıyı açmamanız gerekir.	لاَ فَتَحْتُمُ الْبَابَ
Ata vurmaman gerekir.	لاَ ضَرَبْتَ الْحِصَانَ

20.2. Cahd-ı Mutlak

Muzâri fiilin başına لَمْ takısı getirilip, fiilin son harfinin cezim yapılmasıyla gerçekleşir. Fiilin manasını mâzîde (geçmişte) olumsuz yapar. Bir işin şu ana kadar olmadığını ve bundan sonra da olmayacağını belirtir. Muzârinin başına getirilen bu edatla fiilde üç değişiklik olur:

1. Anlamı olumsuz olur. Bu olumsuzluk kesindir ve bozulması beklenmez.

2. Sonu meczûm (cezimli) olur.

3. Muzâriden yapıldığı halde mâzî manası verir.

Örnekler:

جَمْعٌ (Çoğul)	تَثْنِيَةٌ (İkil)	مُفْرَدٌ (Tekil)	Açıklama	
لَمْ يَكْتُبُوا	لَمْ يَكْتُبَا	لَمْ يَكْتُبْ	غَائِبٌ (مُذَكَّرٌ) (Müzekker)	Uzaktakiler
Onlar yazmadı	O ikisi yazmadı	O yazmadı	Türkçesi	
لَمْ يَكْتُبْنَ	لَمْ تَكْتُبَا	لَمْ تَكْتُبْ	غَائِبَةٌ (مُؤَنَّثٌ) (Müennes)	
لَمْ تَكْتُبُوا	لَمْ تَكْتُبَا	لَمْ تَكْتُبْ	مُخَاطَبٌ (مُذَكَّرٌ) (Müzekker)	Yakındakiler
Sizler yazmadınız	Siz ikiniz yazmadınız	Sen yazmadın	Türkçesi	
لَمْ تَكْتُبْنَ	لَمْ تَكْتُبَا	لَمْ تَكْتُبِي	مُخَاطَبَةٌ (مُؤَنَّثٌ) (Müennes)	
لَمْ نَكْتُبْ	لَمْ نَكْتُبْ	لَمْ أَكْتُبْ	مُتَكَلِّمٌ (مُشْتَرَكٌ) (Ortak)	Kendisi
Bizler yazmadık	Biz ikimiz yazmadık	Ben yazmadım	Türkçesi	

Konuyla İlgili Cümle Örnekleri:

Türkçesi	Arapçası
Mal sahibine fayda vermedi.	اَلْمَالُ لَمْ يَنْفَعْ صاَحِبَهُ
Dün okula gitmedim.	لَمْ أَذْهَبْ أَمْسِ إِلَى الْمَدْرَسَةِ
İki genç hayatlarında başarılı olmadı.	اَلشاَّباَّنِ لَمْ يَنْجَحا فِي حَياَتِهِما
Siz dün bahçeye gitmediniz.	أَنْتُمْ لَمْ تَذْهَبُوا أَمْسِ إِلَى الْحَدِيقَةِ
Sen elbiselerini yıkamadın.	أَنْتِ لَمْ تَغْسِلِي مَلاَبِسَكِ

20.3. Cahd-ı Müstağrak

Muzâri fiilin başına cahd-ı mutlak takısı olan لَمْ yerine (لَمَّا) getirilince; muzâri fiili cezmeder, mâzîye götürür, geçmiş zamandan şu ana kadar olumsuz yapar. Ancak bu olumsuzluk konuşma anından itibaren bozulabilir. Türkçe'ye "hiç ya da henüz ...medi, ..madı" şeklinde çevrilir.

Örnekler:

جَمْعٌ (Çoğul)	تَثْنِيَةٌ (İkil)	مُفْرَدٌ (Tekil)	Açıklama	
لَمَّا يَكْتُبُوا	لَمَّا يَكْتُبَا	لَمَّا يَكْتُبْ	غَائِبٌ (مُذَكَّرٌ) (Müzekker)	Uzaktakiler
Onlar henüz yazmadı	O ikisi henüz yazmadı	O henüz yazmadı	Türkçesi	

لَمَّا يَكْتُبْنَ	لَمَّا تَكْتُبَا	لَمَّا تَكْتُبْ	(مُؤَنَّثٌ) غَائِبَةٌ (Müennes)	
لَمَّا تَكْتُبُوا	لَمَّا تَكْتُبَا	لَمَّا تَكْتُبْ	(مُذَكَّرٌ) مُخَاطَبٌ (Müzekker)	Yakındakiler
Sizler henüz yazmadınız	Siz ikiniz henüz yazmadınız	Sen henüz yazmadın	Türkçesi	
لَمَّا تَكْتُبْنَ	لَمَّا تَكْتُبَا	لَمَّا تَكْتُبِي	(مُؤَنَّثٌ) مُخَاطَبَةٌ (Müennes)	
لَمَّا نَكْتُبْ	لَمَّا نَكْتُبْ	لَمَّا أَكْتُبْ	(مُشْتَرَكٌ) مُتَكَلِّمٌ (Ortak)	Kendisi
Bizler henüz yazmadık	Biz ikimiz henüz yazmadık	Ben henüz yazmadım	Türkçesi	

Konuyla İlgili Cümle Örnekleri:

Türkçesi	**Arapçası**
Babam henüz seferden dönmedi.	لَمَّا يَرْجِعْ وَالِدِي مِنَ السَّفَرِ
Kitabı aldım ve henüz onu okumadım.	أَخَذْتُ الْكِتَابَ وَلَمَّا أَقْرَأْهُ
Henüz kar yağmadı.	لَمَّا يَنْزِلِ الثَّلْجُ
İki kız henüz bahçede oynamadı.	اَلْبِنْتَانِ لَمَّا تَلْعَبَا فِي الْحَدِيقَةِ
Henüz fabrikada çalışmadılar.	لَمَّا يَعْمَلْنَ فِي الْمَصْنَعِ

Not: (لَمَّا) edatı fiil-i mâzînin önüne geldiği takdirde ...dığı zaman, ..diği zaman, ..dığında, ..diğinde manası verir.

Örnekler:

Türkçesi	**Arapçası**
Okuldan döndüğü zaman yemeğini yer.	لَمَّا رَجَعَ مِنَ الْمَدْرَسَةِ يَأْكُلُ طَعَامَهُ
Eve geldiği zaman dersini yazar.	لَمَّا حَضَرَ إِلَى الْبَيْتِ يَكْتُبُ دَرْسَهُ

21. Gelecek Zaman

Gelecek zaman için muzârî fiilin başına سَ ve سَوْفَ takısı getirilir. سَ takısı daha yakın bir gelecek için, سَوْفَ takısı ise daha uzak bir gelecekte yapılacak işler için kullanılır. İki takı da ...ecek, ...acak diye tercüme edilirler. Fiilin sonunda herhangi bir değişiklik olmaz. Bazen muzari fiil gelecek zaman ifade edebilir.

Örnekler:

Türkçesi	Gelecek	Muzari	Türkçesi	Gelecek	Muzari
Gideceğim	سَأَذْهَبُ	أَذْهَبُ	Gireceksin	سَتَدْخُلِينَ	تَدْخُلِينَ
İçeceksin	سَتَشْرَبُ	تَشْرَبُ	Yiyeceksin	سَتَأْكُلِينَ	تَأْكُلِينَ
Bileceksiniz	سَوْفَ تَعْلَمُونَ	تَعْلَمُونَ	Yazacağım	سَوْفَ أَكْتُبُ	أَكْتُبُ

Konuyla İlgili Cümle Örnekleri:

Türkçesi	Arapçası
Dersi bugün yazacağım.	سَأَكْتُبُ الدَّرْسَ الْيَوْمَ
Bisikletle gideceğim.	سَوْفَ أَذْهَبُ بِالدَّرَّاجَةِ
Öğretmen buradan doğruca eve gidecek.	سَتَذْهَبُ الْمُدَرِّسَةُ مِنْ هُنا إِلَى الْبَيْتِ مُباَشَرَةً
Tatilde memleketine gidecek.	سَوْفَ يَذْهَبُ فِي الْعُطْلَةِ إِلَى بَلَدِهِ
Tatilde memleketime gideceğim.	سَأَذْهَبُ فِي الْعُطْلَةِ إِلَى بَلَدِي

22. Emir Fiili

22.1. Emr-i Hazır

Muzârî fiilin muhatap-muhataba sîgasının başındaki muzârat harfi kaldırılır. Muzarat harfi atıldıktan sonra kalan ilk harf cezimli değilse başa bir şey getirilmez. Ama kalan ilk harf cezimli ise okuyabilmek için başına bir hemze getirilir. Bu hemze fiilin orta harfinin harekesine göre harekelenir. Üç harfli fiilin orta harfi ötreli ise emir fiilinin başına ötreli hemze (أُ), üç harfli fiilin orta harfinin harekesi üstün ya da esre ise emir fiilinin başına esreli hemze (إِ) eklenir. Fetha ile harekeleme yoktur. Sonu da cezim yapılır.

Örnekler:

Çoğul	İkil	Tekil	
تَكْتُبُونَ	تَكْتُبَانِ	تَكْتُبُ	Müzekker Muzari

Sizler yazıyorsunuz	Siz ikiniz yazıyorsunuz	Sen yazıyorsun	
اُكْتُبُوا	اُكْتُبَا	اُكْتُبْ	Müzekker Emir
Sizler yazın	İkiniz yazın	Yaz	
تَكْتُبْنَ	تَكْتُبَانِ	تَكْتُبِينَ	Müennes Muzari
Sizler yazıyorsunuz	Siz ikiniz yazıyorsunuz	Sen yazıyorsun	
اُكْتُبْنَ	اُكْتُبَا	اُكْتُبِي	Müennes Emir
Sizler yazın	İkiniz yazın	Yaz	

Not: Mâzîdeki ilk harfi hemze olan أَكَلَ (yedi) أَمَرَ (emretti) أَخَذَ (aldı) gibi fiillerin emir fiili (اُأْكُلْ) şeklinde söylenmez. İki hemzenin okunuşu dile ağır geldiği için hemzeli kısım atılır. (كُلْ) (ye) olarak emir yapılır. Hemzeler atıldıktan sonra geriye kalanın çekimi yapılır. Cemi müennes nûnu hariç fiil çekiminde yer alan nunlar düşer.

Önekler:

Çoğul	İkil	Tekil	
كُلُوا	كُلاَ	كُلْ	Müzekker
Sizler yiyin	İkiniz yiyin	Ye	Türkçesi
كُلْنَ	كُلاَ	كُلِي	Müennes

Konuyla İlgili Cümle Örnekleri:

Türkçesi	Arapçası
Kitabını aç ve onu oku.	اِفْتَحْ كِتَابَكَ وَاقْرَأْهُ
Yerine otur.	اِجْلِسْ مَكَانَكَ
İkiniz ödevi yapın.	اِعْمَلاَ الْوَاجِبَ
Arabalara binin.	اِرْكَبْنَ السَّيَّارَاتِ
Fakirlere merhamet edin.	اِرْحَمُوا الْفُقَرَاءَ

22.2. Emr-i Gaib

Üçüncü bir şahıstan bir şeyi yapmasını talep etmektir. "Gitsin, yazsın, Ali'ye söyle, her gün ders çalışsın" gibi emirler emr-i gaibe örnektir. Emr-i gaib, muzari fiil tablosunda gaib ve gaibe çekimlerinden elde edilir. Önce muzari

fiilin gaib ve gaibe çekimi alınır. Müfred gaib ve gaibede sigaların sonu cezimlenir. Cemi müennes hariç sonlarındaki "nun" (ن) düşürülür. Başına emir lamı (لِ) getirilir.

Örnekler:

Çoğul	İkil	Tekil	
يَكْتُبُونَ	يَكْتُبَانِ	يَكْتُبُ	Müzekker Muzari
Onlar yazıyorlar	O ikisi yazıyor	O yazıyor	
لِيَكْتُبُوا	لِيَكْتُبَا	لِيَكْتُبْ	Müzekker Emir
Onlar yazsın	O ikisi yazsın	O yazsın	
يَكْتُبْنَ	تَكْتُبَانِ	تَكْتُبُ	Müennes Muzari
Onlar yazıyorlar	O ikisi yazıyor	O yazıyor	
لِيَكْتُبْنَ	لِتَكْتُبَا	لِتَكْتُبْ	Müennes Emir
Onlar yazsın	O ikisi yazsın	O yazsın	

Konuyla İlgili Cümle Örnekleri:

Türkçesi	Arapçası
Kendini korusun.	لِتَحْفَظْ نَفْسَهَا
Görevlerini yazsınlar.	لِيَكْتُبُوا وَظِيفَتَهُمْ
Gazetedeki haberleri okusunlar ve onları anlasınlar.	لِيَقْرَأْنَ الْأَخْبَارَ فِي الْجَرِيدَةِ وَلْيَفْهَمْنَهَا
Ali pencereyi açsın.	لِيَفْتَحْ عَلِيٌّ النَافِذَةَ

22.3. Emr-i Mütekellim

Emr-i mütekellim, muzari fiil tablosunda mütekellim sigalarından elde edilir. Önce muzari fiilin mütekellim çekimi alınır. Bu sigaların sonu cezimlenir. Başına emir lamı (لِ) getirilir.

Örnekler:

Çoğul	İkil	Tekil	
نَكْتُبُ	نَكْتُبُ	أَكْتُبُ	Mütekellim Muzari
Biz yazıyoruz.	Biz ikimiz yazıyoruz.	Ben yazıyorum.	

لِنَكْتُبْ	لِنَكْتُبْ	لِأَكْتُبْ	Mütekellim
Biz yazalım.	Biz ikimiz yazalım.	Ben yazayım.	

Konuyla İlgili Cümle Örnekleri:

Türkçesi	**Arapçası**
Yarın futbol oynayalım.	لِنَلْعَبْ كُرَةَ الْقَدَمِ غَداً
Bu günlerde ders çalışmalıyım.	لِأَدْرُسْ فِي هَذِهِ الْأَيَّامِ

Notlarım:

Bu kitap Anadolu İmam-Hatip Liselerinde derse giren öğretmenler ve 9. Sınıf öğrencileri için kaynak olarak hazırlanmıştır. Sadece 9. Sınıf konularını içermektedir. Konular örnekleriyle birlikte anlatılmıştır. Gereken yerlerde detaya girilmiştir. Ancak 9. Sınıf çerçevesi dışına çıkılmamıştır.